

MJENICA

Priručnik za polaznike/ice

Izrada obrazovnog materijala:

Branka Ćiraković

sutkinja Visokog trgovačkog suda RH

Zagreb, svibanj 2020.

Copyright 2020.
Pravosudna akademija

Ulica grada Vukovara 49, 10 000 Zagreb, Hrvatska

TEL 00385(0)1 371 4540 FAKS 00385(0)1 371 4549 WEB www.pak.hr

POJAM I SVOJSTVA MJENICE	4
TRASIRANA MJENICA	4
Bitni sastojci trasirane (vučene) mjenice.....	4
Nevaljanost mjenice	8
PRIJENOS MJENICE – INDOSAMENT I CESIJA.....	9
Oblik indosamenta	11
Vrste indosamenta.....	12
Odgovornost indosanta.....	16
Indosatar.....	16
Formalna i materijalna legitimacija	17
AKCEPTIRANJE MJENICE	18
Pojam i oblik	18
Ovlaštenja trasanta.....	19
Ograničenje akcepta.....	20
Datiranje akcepta.....	20
AVALIRANJE MJENICE	20
Pojam i oblik	20
Obveze i prava avalista	21
1.1. Prikryveno jamstvo (žiro)	21
DOSPJELOST MJENIČNE OBVEZE	22
Mjenica na određeno vrijeme po viđenju	23
Mjenica na određeno vrijeme od dana izdanja	24
Mjenica na određeni dan	24
PLAĆANJE	25
REGRES ZBOG NEAKCEPTIRANJA I ZBOG NEISPLATE.....	26
INTERVENCIJA.....	28
Akceptiranje intervencijom.....	28
Isplata intervencijom.....	29
PROTEST MJENICE	30
Pojam protesta	30
Vrste protesta	30
Postupak podizanja protesta	32
Isprava o protestu.....	33
Zamjena protesta.....	34
ZASTARA	34
Prekid zastare.....	34
Obustava zastare	35
BJANKO MJENICA	36
VLASTITA MJENICA.....	38
VLASTITA TRASIRANA MJENICA	40
SUDSKA PRAKSA EUROPSKOG SUDA	42
Literatura	48

POJAM I SVOJSTVA MJENICE

Zakon o mjenici¹ (dalje: ZM) ne sadrži definiciju mjenice nego ju definira kroz određivanje njenih bitnih sastojaka. Mjenica je vrijednosni papir na određeni novčani iznos, čiji su sastojci, prijenos i ostvarenje regulirani propisima mjeničnog prava.² Mjenica se pretežno upotrebljava kao sredstvo osiguranja plaćanja i sredstvo kreditiranja (eskontni kredit, akceptni kredit), a manje kao sredstvo bezgotovinskog plaćanja.

U praksi se za izdavanje mjenice najčešće koristi obrazac (blanket) propisan Pravilnikom o obračunskim zavodima, naknadi za posredovanje i obrascu mjenice,³ premda se zakonom izdavanje mjenice i njezina valjanost ne uvjetuje korištenjem blanketa pa će mjenica biti svaka isprava koja sadržava sve bitne sastojke mjenice. No, korištenje obrasca olakšava služenje mjenicom jer su u njemu dijelom već sadržani određeni bitni sastojci, a dijelom upućuje na one koje mora popuniti bilo izdavatelj mjenice bilo osoba koju on na to ovlasti, a sadrži i neke uobičajene klauzule koje nisu bitni sastojci mjenice.

TRASIRANA MJENICA

Trasirana mjenica je pisana isprava u kojoj izdavatelj mjenice (trasant) daje bezuvjetan nalog trećoj osobi (trasatu) da isplati u mjenici označeni iznos novca određenom vjerovniku (remitentu) ili osobi koju ovaj odredi.

Bitni sastojci trasirane (vučene) mjenice⁴

1. **Oznaka isprave kao mjenice.** Kvalifikacija isprave kao mjenice mora se nalaziti u samom slogu isprave i to na jeziku na kojem je isprava sastavljena. Time se upozorava svakoga tko dolazi u kontakt s mjenicom da preuzima obveze za koje vrijede stroga pravila mjeničnog prava. Time se sprječava i mogućnost naknadnog pridavanja svojstva mjenice ispravi kojoj izdavatelj nije namjeravao dati takvo svojstvo.
2. **Bezuovjetan nalog (uput) da se plati određeni iznos novca.** Taj nalog za plaćanje ne smije biti uvjetovan nekim činjenjem ili nečinjenjem bilo vjerovnika

---

¹ Narodne novine broj 74/94, 92/10

² Izvori mjeničnog prava, osim Zakona o mjenici, koji u osnovi slijedi Ženevske konvencije o mjenici donesene u Ženevi 1930. godine, koje je Republika Hrvatska preuzela, su tri međunarodne konvencije: Konvencija o jedinstvenom zakonu o trasiranim i vlastitim mjenicama, Konvencija o mjeničnim pristojbama i Konvencija o rješavanju određenih sukoba mjeničnih zakona.

³ Narodne novine broj 77/99, 146/99, 35/00, 22/03, 39/08, 146/10

⁴ Čl. 1. ZM

bilo nekog drugog ili nekim drugim okolnostima. Ovo zato što je mjenica vrijednosni papir čiji je sadržaj novčana tražbina, koja mora biti izvjesna i sigurna. Bilo kakvo uvjetovanje naloga za isplatu imalo bi za posljedicu ništetnost mjenice.

Izražava se riječima „platite“, „pozivam vas da platite“ i sl., dok ne može sadržavati riječi poput „platite ako...“ ili „platite kad...“

Nalog za isplatu je apstraktan, ne može se pozivati na pravni odnos koji je osnova za izdavanje mjenice (npr. platite prema kupoprodajnom ugovoru od ...)

Iznos novca je određen ako je naznačen iznos (brojkama i/ili slovima) i vrsta novca (domaći ili strani). Valjana je mjenica u kojoj se iznos označen slovima ne slaže s iznosom označenim brojkama, s tim da vrijedi iznos napisan slovima. Valjana je i mjenica u kojoj je više puta napisana svota u različitim iznosima samo brojkama ili samo slovima, a tada vrijedi najmanji iznos (čl. 6. ZM).

- 3. Ime onoga koji treba platiti (trasat).** Trasat je fizička ili pravna osoba koju izdavatelj poziva da o dospelosti plati mjenični iznos imatelju mjenice. Ako na mjenici nema oznake trasata, takva isprava ne vrijedi kao mjenica, ali nepravilno označavanje trasata ili označavanje nepostojeće osobe kao trasata ne utječe na pravnu valjanost mjenice. To su tzv. podrumске mjenice.⁵

Međutim, ako je označavanje trasata takvo da je evidentna nemogućnost njegova postojanja, uzima se da trasat nije naznačen, što znači da je takva mjenica nevaljana.⁶

Kad izdavatelj trasirane mjenice označi samoga sebe kao trasata riječ je o vlastitoj trasiranoj mjenici (čl. 3. st. 2. ZM).

- 4. Označavanje dospelosti.** Oznaka dospelosti odnosno vremena ili roka kada se mjenični iznos treba platiti važna je za imatelja mjenice kako bi pravodobno poduzeo sve zakonom propisane radnje u svrhu naplate mjenice jer u protivnom gubi određena mjenična prava.
- 5. Mjesto gdje se plaćanje treba obaviti.** Oznaka mjesta plaćanja važna je i za imatelja mjenice, kako bi znao gdje će se o dospelosti obratiti trasatu i za trasata, kako bi znao gdje će izvršiti isplatu o dospelosti. Mjesto plaćanja važno je i zbog toga što se u određenim pitanjima primjenjuju zakoni mjesta plaćanja (kao što su: učinak obveze akceptanta,⁷ ograničavanje akcepta na

---

⁵ VTS RH, Pž-1531/10 od 15. svibnja 2013., u kojoj je navedeno: „Nadalje, iako je na mjenici netočno navedeno prezime trasata (Darko Jelinić, a ne Darko Jelenić), time predmetna mjenica nije ništetna, već je ona valjana (takozvana podrumška mjenica); podredno, premda to u konkretnom predmetu nema utjecaja na osnovanost tužbenog zahtjeva, ovaj sud napominje da unatoč pogrešno navedenom njegovom prezimenu, tuženik tijekom cijelog prvostupanjskog postupka nije osporio niti činjenicu da je on trasat predmetne mjenice.“

⁶ Rastovčan, P., Luger-Katušić, R., Vrijednosni papiri: mjenica i ček, peto izm. izd., Informator, Zagreb, 1985., str. 35.

⁷ Čl. 97. st. 1. ZM

dio mjeničnog iznosa, primitak djelomične isplate,⁸ slučaj gubitka ili krađe mjenice⁹).

Ako je kao mjesto plaćanja označeno mjesto različito od trasatovog prebivališta odnosno sjedišta riječ je o domiciliranoj mjenici (čl. 4. ZM). Domicilirana mjenica je i ona u kojoj je u mjenici posebno imenovana osoba različita od trasata (domicilijat) koja će izvršiti isplatu. U svojstvu domicilijata najčešće se označava trasatova banka. Domicilijat nije mjenični dužnik pa ako nakon predocjenja mjenice na isplatu imatelj mjenice ne dobije isplatu od domicilijata, mora podići protest protiv trasata-akceptanta, a ne protiv domicilijata.

Domicilirati mjenicu može samo trasant ili osoba koju je on na to ovlastio. Ako domicilijat nije označen, a kao mjesto plaćanja označeno je mjesto različito od mjesta trasatova prebivališta odnosno sjedišta, trasat ima pravo prilikom akceptiranja sam označiti domicilijata. Ako to ne učini smatra se da će mjenicu platiti u mjestu plaćanja (čl. 26. st. 1. ZM). Platište je pobježa adresa unutar mjesta plaćanja. Ovlašten ga je označiti trasat prilikom akceptiranja mjenice, ako je ona plativa u mjestu njegova prebivanja (čl. 26. st. 2. ZM).

- 6. Ime onoga kome se ili po čijoj se naredbi mora platiti (remitent).** Mjenica u kojoj remitent nije poimenično označen ili koja sadrži klauzulu plativosti donositelju je ništava, jer tada nema poimenične oznake remitenta.

Označava se riječima „platite N.N. ili po njegovoj naredbi“

Ako izdavatelj označi samoga sebe kao remitenta pojavljuje se u dvojnoj ulozi, kao regresni obveznik i kao mjenični vjerovnik, a takva mjenica je tzv. mjenica po vlastitoj naredbi (čl. 3. st. 1. ZM). Označava se riječima „platite meni samome ...“ ili „platite po naredbi mojoj vlastitoj ...“

- 7. Oznaka dana i mjesta izdavanja mjenice.** Datum izdavanja važan je za utvrđivanje dospelosti mjenice koja je plativa na određeno vrijeme po izdanju, kao i kod mjenice plative po viđenju, jer od njega počinje teći rok unutar kojega njen imatelj treba podnijeti mjenicu trasatu na naplatu. Kod mjenice plative na određeno vrijeme po viđenju od datuma izdanja računa se početak roka unutar kojega imatelj mjenice treba podnijeti mjenicu trasatu na akcept. Od dana izdavanja teku kamate kod mjenice po viđenju ili na određeno vrijeme po izdanju.

Ako u mjenici nema datuma izdanja takva isprava nije mjenica, dok propuštanje oznake mjesta izdanja nema uvijek takvu posljedicu.

Uzima se da oznaka datuma i mjesta izdanja ne mora biti točna, za formalnu valjanost mjenice bitno je da navedene oznake budu moguće.

---

⁸ Čl. 99. ZM

⁹ Čl. 100. ZM

Zakonom nije propisano gdje se na mjeničnoj ispravi nalaze datum i mjesto izdavanja. Uobičajeno se stavlja u gornji lijevi kut, na što upućuju i mjenični blanketi.

- 8. Potpis izdavatelja mjenice (trasanta).** Trasant vlastoručno potpisuje mjenicu. Ako je fizička osoba potpisuje svoje ime i prezime, ali valjan je potpis i samo prezimenom, a ako je trasant pravna osoba, mjenicu potpisuje osoba ovlaštena za zastupanje pravne osobe tako da svoj potpis stavi uz naziv pravne osobe.

Za formalnu valjanost mjenice u odnosu na trasantov potpis dovoljno je da je potpisana nekim mogućim imenom, koje ostavlja dojam da je riječ o osobi sposobnoj za mjenično obvezivanje. Tako to može biti lažan potpis, ime neke izmišljene osobe, neovlaštenog zastupnika, osobe koja je nesposobna mjenično se obvezati, a da je usprkos tome mjenica formalno valjana. U takvom slučaju, ako potpisi ne obvezuju osobe koje su potpisale mjenicu ili one u ime kojih je ona potpisana, obveze ostalih potpisnika su pravovaljane (čl. 7. ZM).¹⁰

Mjenicu može potpisati i punomoćnik ako je ovlašten za zastupanje pravne osobe od njezina zastupnika po zakonu. Međutim, ako je netko potpisao mjenicu kao zastupnik drugoga, a da za to nije bio ovlašten, ili je prekoračio svoje ovlaštenje, osobno je po njoj obvezan (čl. 8. ZM). Za ispunjenje mjenične obveze neovlaštenog zastupnika potrebno je da je sam potpisao mjenicu kao zastupnik neke osobe, a ne da je na mjenici potpisao tobožnjeg zastupanog.

Zakonom nije propisano ni mjesto za trasantov potpis na mjeničnoj ispravi. Uobičajeno se nalazi na prednjoj strani, u donjem desnom kutu neposredno ispod teksta mjenice.

Uz navedene bitne sastojke mjenica može sadržavati i druge neobvezne, nebitne sastojke, kojima se postižu različiti mjeničnopravni ili građanskopravni učinci. Neki od nebitnih sastojaka su: rekta-klauzula, klauzula prezentacije mjenice na

---

¹⁰ VTS RH, Pž-6132/16 od 18. prosinca 2019. u kojoj je navedeno: „Dakle, činjenica što je svih pet mjenica u ime tuženika bez posebnog ovlaštenja potpisao M.B. ne utječe na ostale obveznike po tim mjenicama – u konkretnom slučaju na obvezu indosanta Đ. d.d. da će mjenice biti naplaćene. Budući da te mjenice obvezuju njene druge potpisnike (Đ. d.d. čiji je potpis u indosamentu), to predmetne mjenice nisu ništetne, a kako to pogrešno smatra tuženik.“

VTS RH, Pž-2658/09 od 13. veljače 2013. u kojoj je navedeno: „Dakle, ne samo da tuženik nije dokazao svoje tvrdnje o tome tko je potpisnik sporne mjenice, već kako je to pravilno utvrdio prvostupanjski sud, nije osporio tužiteljeve tvrdnje da je mjenicu u vrijeme izdavanja potpisala ovlaštena osoba, ali kao bjanko mjenicu, a da je mjenica popunjena kasnije, pa je stoga pravilno prvostupanjski sud zaključio kako je mjenična tražbina osnovana, jer mjenica sadrži sve propisane sastojke. (...) Pri tome valja istaknuti da žalitelj pogrešno smatra kako se u prigovoru koji se odnosi na ovlaštenje osobe za potpisivanje mjenice sadržajno ističu i prigovori popunjavanja bjanko mjenice suprotno sporazumu. Naime, prigovor da je mjenicu potpisala neovlaštena osoba jest prigovor koji se može uvijek istaknuti protiv mjenice kao apstraktnog vrijednosnog papira, dok se prigovori u svezi s naknadnim popunjavanjem bjanko mjenice ističu u svezi s međusobnim pravnim poslom između parničnih stranaka, između izdavatelja mjenice i mjeničnog vjerovnika, a takav prigovor tuženik tijekom postupka nije istaknuo.“

akcept, oznaka adrese po potrebi (pozivna intervencija), klauzula „bez protesta“, klauzula valute, klauzula pokrića, klauzula o obavijesti, klauzula „po naredbi“.

Nevaljanost mjenice

Mjenica koja ne sadrži bilo koji od navedenih bitnih sastojaka ne vrijedi kao trasirana mjenica (čl. 2. st. 1. ZM). To ne znači da je takva isprava bez ikakve vrijednosti, već samo da ne vrijedi kao trasirana mjenica i da ne stvara mjeničnu obvezu, ali može imati građanskopravnu vrijednost ili kao potvrda obveze na plaćanje ili kao potvrda postojanja određenog pravnog odnosa, ovisno o okolnostima svakog pojedinog slučaja i o volji stranaka.

Međutim, za tri bitna sastojka trasirane mjenice (oznaka dospelosti, oznaka mjesta plaćanja i oznaka mjesta izdanja mjenice) Zakon dopušta presumpciju pod uvjetom da mjenica sadrži elemente na temelju kojih se te presumpcije mogu učiniti. Zakon omogućava sljedeće presumpcije:

1. ako u trasiranoj mjenici nije naznačena dospelost, smatra se da se radi o mjenici po viđenju (čl. 2. st. 2. ZM)
2. ako u mjenici nema posebno određenog mjesta plaćanja, smatra se da je mjesto plaćanja označeno uz ime trasata. Presumira se ujedno da je ono i trasatovo prebivalište odnosno sjedište (čl. 2. st. 3. ZM).

Međutim, ako mjenica ne sadržava oznaku mjesta plaćanja, a uz ime trasata nije navedeno nikakvo mjesto, mjenica bi bila ništava, jer se bitni sastojak koji nedostaje ne bi mogao popuniti niti zakonskom presumpcijom.

Mjenica u kojoj bi bilo označeno više mjesta plaćanja bila bi nevaljana, jer bi takvo označavanje unosilo u mjenicu neizvjesnost, koja je nespojiva s biti tog vrijednosnog papira.¹¹

3. ako nije označeno mjesto izdavanja trasirane mjenice, smatrat će se da je to ono mjesto koje se nalazi pored trasantovog potpisa (čl. 2. st. 4. ZM).

Ova se zakonska presumpcija neće moći primijeniti ako uz trasantov potpis nije navedeno nikakvo mjesto, što ima za posljedicu nevaljanost mjenice.

Primjer trasirane mjenice

U Zagrebu 20. ožujka 2020. =50.000,00 kn
20. lipnja 2020. platite za ovu mjenicu po naredbi Zed d.o.o. Zagreb, Kupska 2, iznos od pedeset tisuća kuna
trasatu Ban d.o.o. Zagreb, Riječka 1

Trasant:

---

¹¹ Rastovčan, Luger-Katušić, op.cit. u bilj. br. 6., str. 39.

List d.o.o. Zagreb
Zagrebačka 1
Direktor: Marko Markić
(potpis)

Primjer trasirane mjenice po vlastitoj naredbi

U Zagrebu 20. ožujka 2020. =50.000,00 kn
20. lipnja 2020. platite za ovu mjenicu po naredbi List d.o.o. Zagreb, Zagrebačka 1,
iznos od pedeset tisuća kuna
trasatu Ban d.o.o. Zagreb, Riječka 1

Trasant:
List d.o.o. Zagreb
Zagrebačka 1
Direktor: Marko Markić
(potpis)

Primjer domicilirane trasirane mjenice

U Zagrebu 20. ožujka 2020. =50.000,00 kn
20. lipnja 2020. platite za ovu mjenicu po naredbi Zed d.o.o. Zagreb, Kupska 2, iznos
od pedeset tisuća kuna
trasatu Ban d.o.o. Zagreb, Riječka 1
Plaćanje kod Zagrebačke banke d.d. Zagreb

Trasant:
List d.o.o. Zagreb
Zagrebačka 1
Direktor: Marko Markić
(potpis)

PRIJENOS MJENICE – INDOSAMENT I CESIJA

Prava iz mjenice mogu se prenositi cesijom i indosamentom. Svaka mjenica i onda kad nije izričito trasirana po naredbi, može se prenijeti indosamentom (čl. 10. st. 1. ZM). Mjenica u koju je trasant stavio riječi „ne po naredbi“ ili drugi izraz koji znači to isto (rekta mjenica), može se prenijeti samo u obliku i s učinkom običnog ustupa-cesije (čl. 10. st. 2. ZM). Cesijom se prenose i prava iz indosamenta podignutog

nakon protesta zbog neisplate ili nakon proteka roka određenog za podizanje takvog protesta, jer takvo indosiranje ima učinak samo običnog ustupa (čl. 19. st. 1. ZM).

Kod prijenosa cesijom imatelj mjenice je u jednakom položaju kao cedent s tim da je za prienos mjenične tražbine potrebna i predaja isprave jer se tražbina ne može ostvariti bez papira.¹² Prema osnovnim obilježjima cesije dužnik ne smije prijenosom tražbine doći prema novom vjerovniku u nepovoljniji položaj od onoga u kojemu je bio prema ranijem vjerovniku. Dužnik može prema novom vjerovniku isticati sve objektivne i subjektivne prigovore koje je imao prema ranijem vjerovniku bez obzira na to je li novi vjerovnik, kada je stjecao tražbinu, znao za te prigovore.¹³ Cesija mora biti zabilježena na mjenici. Označava se stavljanjem na mjenicu oznake „ustupam“ ili „cediram.“ Cedent ne postaje mjeničnopravni dužnik, ne jamči za akcept ili za plaćanje, nego samo za postojanje tražbine u vrijeme ustupanja (ako je riječ o ustupanju s naknadom) i za naplativost tražbine, ali samo do visine iznosa što ga je primio od cesionara.¹⁴ Osim toga, cedent je odgovoran samo prema cesionaru kojemu je neposredno ustupio tražbinu, a ako je cesionar kasnije ustupio tražbinu nekom trećem, prethodni cedent prema njemu nema odgovornosti.

Kod prijenosa mjenične tražbine indosamentom onaj na koga je mjenična tražbina prenesena nalazi se u povoljnijem položaju od vjerovnika koji ju je stekao cesijom. Indosamentom stječe tražbinu onako kako je ona upisana u mjenici, dakle, slobodnu od prigovora koji bi se temeljili na osobnom odnosu dužnika prema ranijem vjerovniku (čl. 16. st. 1. ZM). Između dužnika i novog vjerovnika nastaje samostalan odnos, neovisan o odnosu između dužnika i ranijeg vjerovnika. Za taj su odnos bitni samo sadržaj mjenice i međusobni zahtjevi između dužnika i novog vjerovnika, što znači da dužnik nema pravo na prigovore iz njegova osobnog odnosa prema ranijem vjerovniku. Iznimka postoji samo u slučaju ako je sadašnji imatelj mjenice (novi vjerovnik) prilikom njenog stjecanja svjesno postupio na štetu dužnika. Tada dužnik zadržava prigovore koje ima prema prijašnjem vjerovniku (čl. 16. st. 1. ZM).

Za razliku od prijenosa prava cesijom, kojom se prenose samo ona prava koja je imao cedent, indosamentom se prenose sva prava koja proistječu iz mjenice (čl. 13. st. 1. ZM) pa indosatar može imati i više prava nego ih je imao njegov indosant.

---

¹² VS RH, Revt-371/12 od 11. veljače 2015. u kojoj je navedeno: „Neosnovano tuženik prigovara da prienos mjenice nije izvršen u skladu sa zakonom. Naime, iako se mjenica u pravilu prenosi indosamentom (čl. 10. ZM), ona se (uključujući i bjanko mjenicu) može prenijeti i običnim građankopravnim ustupom (cesijom) u skladu s odredbama čl. 436. do 445. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01) kojeg je u ovoj pravnoj stvari valjalo primijeniti temeljem odredbe čl. 1163. st. 1. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine broj 35/05, 41/08 i 125/11). U tom smislu tko ima u svojim rukama mjenicu (izvršena je predaja – tradicija mjenice novom vjerovniku) i tko, kao u konkretnom slučaju, dokaže da mu je mjenična tražbina cedirana nalazi se u odnosu na mjeničnog dužnika u jednakom položaju kao i prethodni vjerovnik (cedent). Cesija ima pravnu osnovu u ugovoru sklopljenom između ranijeg vjerovnika (ustupitelja, cedenta) i novog vjerovnika (primatelja, cesionara), a može biti izražena kako na licu mjenice, njezinoj poleđini, na alonžu, na duplikatu, tako i u odvojenoj ispravi.“

¹³ Čl. 84. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine broj 35/08, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, dalje: ZOO)

¹⁴ Čl. 86. i 87. ZOO

Oblik indosamenta

Indosament je izjava imatelja mjenice kojom on prenosi svoja prava na mjenici na neku drugu osobu. Prijenos mjenice indosamentom obavlja se tako da stari vjerovnik (prenositelj, indosant) odredi na jasan, razumljiv način na mjenici ili na njezinu alonžu (list koji je na mjenicu vezan radi produženja kad na njoj više nema mjesta za indosiranje) da se mjenični iznos ima platiti nekom drugom (indosataru) i to potpiše (čl. 12. st. 1. ZM). Uobičajeno je da je indosament napisan na poleđini mjenice, ali to nije uvjet za njegovu valjanost (jer nema izričite zakonske odredbe o tome da se mora nalaziti na poleđini) pa bi mogao biti napisan i na njejoj prednjoj strani. Važno je da je napisan na samoj mjenici, ne bi važio kao indosament ako bi bio napisan na posebnom papiru izvan mjenice. Indosament mora biti bezuvjetan, uvjetovani indosament bio bi valjan, ali bi se uvjet smatrao kao da nije napisan (čl. 11. st. 1. ZM). Djelomičan indosament (koji bi se odnosio na dio mjeničnog iznosa) je ništav (čl. 11. st. 2. ZM).

Remitent, kao prvi mjenični vjerovnik, ima pravo po samom svojstvu mjenice, dalje ju prenositi. Za prenošenje mjenice remitent nije dužan čekati dospelost mjenice na naplatu već je ovlašten prenijeti je uz naknadu i prije njezina dospjeća (čl. 19. st. 1. ZM). Remitent postaje indosant (stari vjerovnik) kad mjenicu potpiše, a onaj na koga se mjenica prenosi je indosatar (novi vjerovnik). Treći, koji preuzima mjenicu od remitenta, mora biti označen na mjenici kao novi ovlaštenik za naplatu i ta se oznaka na mjenici zove indosament (naleđe ili prijenos). Taj postupak prenošenja i određivanja novog ovlaštenika može se ponavljati tako da svaki novi indosant prenese mjenicu na novog indosatara. Mjenica se može indosirati i nakon dospelosti s istim učinkom kao i prije dospelosti. Nedatirani indosament smatra se da je učinjen prije proteka roka određenog za dizanje protesta, dok se ne dokaže protivno (čl. 19. st. 1. i 2. ZM).

Npr. ako je remitent Ivo Ivić i želi svoju mjenicu prenijeti na Marka Markića, napisat će na mjenicu ili na alonžu: „Umjesto meni platite po naredbi Marku Markiću“ ili „Platite po naredbi Marka Markića“ ili „Platite Marku Markiću“ ili „Za mene Marku Markiću“ ili slično i to potpisati.

Prema mjeničnom pravu, onaj tko drži mjenicu smatra se njenim zakonitim imateljem, ako svoje pravo dokaže neprekinutim nizom indosamenata, koji neće biti prekinut i ako se na mjenici nalazi bjanko indosament. Neprekinuti niz indosamenata je niz u kome je prvi indosant remitent, a zatim je svaki sljedeći indosant indosatar u prethodnom indosamentu, i tako redom dok se ne dođe do držatelja mjenice. Ako to nije tako niz indosamenata je prekinut te indosamenti nakon takvog prekida nisu valjani, a indosatari iz takvih indosamenata nisu formalno legitimirani. Precrtani indosamenti smatraju se da ne postoje. Kad iza bjanko indosamenta dolazi drugi puni indosament, smatra se da je potpisnik tog drugog punog indosamenta stekao mjenicu bjanko indosamentom. To vrijedi i kad je posljednji indosament bjanko (čl. 15. st. 1. ZM).¹⁵

---

¹⁵ VTS RH, PŽ-2811/08 od 23. siječnja 2013., u kojoj je navedeno: „Tužitelj je formalno legitimiran na stjecanje prava iz mjenice jer drži mjenicu u svojim rukama, no smatra se zakonitim imateljem u smislu članka 15. ZM-a ako svoje pravo dokaže neprekinutim nizom indosamenata. To znači da prvi indosant mora biti remitent (prvi vjerovnik u mjenici), a indosant u svakom sljedećem indosamentu mora biti

Primjer neprekinutog niza indosamenata (prvi indosant je remitent – u ovom primjeru Ivo Ivić)

Umjesto meni platite po naredbi Marka Markića, Zagreb, Savska 21
Zagreb, 15. svibnja 2020.

Ivo Ivić, Zagreb, Splitska 2

Umjesto meni platite po naredbi Lav d.o.o. Zagreb, Kupska 12.
Zagreb, 18. svibnja 2020.

Marko Markić, Zagreb, Savska 21

Umjesto nama platite po naredbi Far d.o.o. Zagreb, Zrinska 1.
Zagreb, 24. svibnja 2020.

Lav d.o.o. Zagreb, Kupska 12
Direktor: Jozo Jozić
(potpis)

Vrste indosamenta

Puni indosament sadrži podatke o osobi na koju se prenosi (indosatar), tako da se jasno vidi namjera prenošenja (npr. „Marku Markiću“ ili „po naredbi Marka Markića“) i potpis prenositelja (indosanta). Može sadržavati i druge sastojke, kao što su datum i mjesto prijenosa, klauzulu „ne po naredbi“ i sl., ali oni nisu obvezni.

Bjanko indosament je onaj indosament gdje indosant (prenositelj) nije označio indosatara (novog vjerovnika), već je to mjesto ostavio neispunjeno. Indosant može staviti klauzulu o prijenosu i bez naznake imena indosatara, a može staviti i samo svoj potpis na poleđinu mjenice ili na alonžu, jer postoji zakonska presumpcija po kojoj i sam potpis na poleđini ili na alonžu znači indosament (čl. 12. st. 2. ZM). Bjanko indosament na prednjoj strani koji bi sadržavao samo potpis indosanta, bez klauzule o prijenosu, nije pravovaljan.¹⁶ Bjanko potpis na licu mjenice, bez klauzule o prijenosu, smatrao bi se avalom za trasanta (čl. 30. st. 4. ZM). Indosament na donositelja vrijedi kao bjanko indosament (čl. 11. st. 3. ZM).

Kad je mjenica prenesena bjanko indosamentom mjeničnim vjerovnikom smatra se imatelj mjenice. Kad je indosament bjanko, tada imatelj mjenice može: 1. ispuniti bjanko indosament svojim imenom ili imenom neke druge osobe kao indosatara; 2. dalje indosirati mjenicu bjanko ili na ime druge osobe kao indosatara; 3. jednostavno predati mjenicu trećoj osobi ne ispunjavajući bjanko indosament niti stavljajući novi indosament (čl. 13. st. 2. ZM).

---

indosatar u prijašnjem indosamentu i tako redom dok se ne dođe do držatelja mjenice. U ovom slučaju tužitelj to nije dokazao, jer prvi indosant, tuženik (J.V.), nije bio remitent odnosno prvi mjenični vjerovnik. Slijedom navedenoga, tužitelj u ovom postupku ne može ostvariti svoju tražbinu prema tuženiku na temelju predmetne mjenice.“

¹⁶ Rastovčan, Luger-Katušić, op.cit. u bilj. br. 6., str. 57.

Znači indosatar kojemu je mjenica prenesena bjanko indosamentom ima mogućnost:

1. dalje indosirati mjenicu bjanko indosamentom (potpisati se na poleđinu mjenice i predati mjenicu svom indosataru)
2. dalje indosirati mjenicu punim indosamentom (upisati ime indosatara kojemu prenosi mjenicu i potpisati se) – dakle, staviti svoj puni indosament ispod potpisa bjanko indosanta od kojega je primio mjenicu
3. iznad potpisa svog bjanko indosanta upisati ime treće osobe kao indosatara i predati mu mjenicu
4. predati mjenicu trećoj osobi, bez ispunjavanja bjanko indosamenta i bez stavljanja novog indosamenta

U prva dva slučaja indosatar kojemu je mjenica prenesena bjanko indosamentom preuzima mjeničnopravnu obvezu prema osobi kojoj je indosirao mjenicu i prema onima koji slijede iza njega. U posljednja dva slučaja za njega ne nastaju nikakve mjeničnopravne obveze jer njegova imena nema na mjenici, već samo obveza u građanskopravnom odnosu koji postoji izvan mjenice.

Primjer bjanko indosamenta

_____
Ivo Ivić, Zagreb, Splitska 2

Primjer punog i bjanko indosamenta

Umjesto meni platite po naredbi Marka Markića, Zagreb, Savska 21
Zagreb, 15. svibnja 2020.

Ivo Ivić, Zagreb, Splitska 2

Umjesto meni platite po naredbi Lav d.o.o. Zagreb, Kupska 12
Zagreb, 18. svibnja 2020.

Marko Markić, Zagreb, Savska 21

Umjesto nama platite Far d.o.o. Zagreb, Zrinska 1
Zagreb, 24. svibnja 2020.

Lav d.o.o. Zagreb, Kupska 12
Direktor: Jozo Jozić

Umjesto nama platite _____
Zagreb, 29. svibnja 2020.

Far d.o.o. Zagreb, Zrinska 1
Direktor: Karlo Karlič

Del d.o.o. Zagreb, Senjska 2
Direktor: Petar Petrić

Umjesto nama platite po naredbi Tom d.o.o. Zagreb, Samoborska 4
Zagreb, 10. lipnja 2020.

Del d.o.o. Zagreb, Senjska 2
Direktor: Petar Petrić

U ovom primjeru prva tri indosamenta su puni indosamenti, a dva koja slijede su bjanko indosamenti, a posljednji je opet ispunjeni. Niz indosamenata nije prekinut, jer je Ivo Ivić indosirao mjenicu Marku Markiću, ovaj Lavu d.o.o., Lav d.o.o. Faru d.o.o., a ovaj je stavio bjanko indosament. Ako u mjenici postoji bjanko indosament, tada prvi indosament iza punog, treba potpisati indosatar posljednjeg punog indosamenta, a svaki daljnji bjanko indosament, sam imatelj mjenice, kao što je to učinio Del d.o.o. iza Fara d.o.o.

Primjer prekinutog niza indosamenata

Umjesto meni platite po naredbi Marka Markića, Zagreb, Savska 21
Zagreb, 15. svibnja 2020.

Ivo Ivić, Zagreb, Splitska 2

Umjesto meni platite po naredbi Lav d.o.o. Zagreb, Kupska 12.
Zagreb, 18. svibnja 2020.

Marko Markić, Zagreb, Savska 21

Umjesto nama platite po naredbi Far d.o.o. Zagreb, Zrinska 1
Zagreb, 24. svibnja 2020.

Moro d.o.o. Zagreb, Vlačka 47
Direktor: Rafael Rafi

Far d.o.o. Zagreb, Zrinska 1
Direktor: Karlo Karlić

U ovom primjeru niz indosamenata je prekinut, jer se iza Lava d.o.o. kao indosatara pojavio Moro d.o.o. kao indosant, a nije jasno kako je Moro d.o.o. stekao mjenicu, koju je prenio na Far d.o.o.

Prokura indosament je takav indosament kojim novi vjerovnik (indosatar) ima pravo ostvarivati prava iz mjenice za indosanta kao njegov punomoćnik. Takav se odnos mora vidjeti iz samog indosamenta, u koji se stavlja oznaka „za inkaso“, „kao punomoć“, „vrijednost za naplatu“ ili sličnu napomenu koja znači nalog (čl. 17. st. 1. ZM). Onaj koji je primio mjenicu putem prokura indosamenta može ju dalje prenositi samo prokura indosamentom. On nije mjenični vjerovnik, nego punomoćnik pa ne može na drugoga prenijeti više prava nego što ga sam ima.

Mjениčni obveznici mogu istaći prema imatelju mjenice samo one prigovore koji se mogu istaći prema indosantu (čl. 17. st. 2. ZM), što je posljedica nesamostalnog položaja prokura-indosatara, kao indosantova punomoćnika.

Primjer prokura indosamenta

Umjesto meni platite po naredbi Marka Markića, Zagreb, Savska 21
Vrijednost za naplatu
Zagreb, 10. svibnja 2020.

Zed d.o.o. Zagreb, Kupska 2

ili

„Platite Marku Markiću kao punomoćniku“

Zed d.o.o. Zagreb, Kupska 2

Založni indosament. Kad indosament sadrži napomenu „vrijednost za zalog“, vrijednost za osiguranje“ ili ma kakvu drugu napomenu pod kojom se razumijeva zalaganje, imatelj mjenice može obavljati sva prava koja iz nje proistječu, ali takvu mjenicu može indosirati samo kao prijenos punomoći (čl. 18. st. 1. ZM), što je jednako kao i kod prokura indosamenta.

Međutim, mjениčni obveznici ne mogu protiv imatelja mjenice (založnog vjerovnika-indosatara) istaknuti prigovore koji imaju temelj u njihovim osobnim odnosima s indosantom, osim ako je imatelj, stječući mjenicu, svjesno postupio na štetu dužnika (čl. 18. st. 2. ZM). Za razliku od prokura-indosatara, koji redovno radi u interesu svog indosanta, založni vjerovnik stječe mjenicu založnim indosamentom u svom interesu.

Primjer založnog indosamenta

Umjesto meni platite po naredbi Marka Markića, Zagreb, Savska 21
Vrijednost za zalog
Zagreb, 10. svibnja 2020.

Zed d.o.o. Zagreb, Kupska 2

Rekta indosament. Indosant može zabraniti daljnji prijenos mjenice indosamentom, daljnje indosiranje, ako u svom indosamentu stavi tzv. rekta klauzulu (čl. 14. st. 2. ZM). U tom slučaju on ne odgovara osobama na koje će takva mjenica biti kasnije indosirana, a ima i pravo na naknadu štete protiv indosanta koji je prekršio njegov nalog iz njegovog indosamenta. Takva se mjenica može prenijeti cesijom.

Primjer rekta indosamenta

Umjesto meni platite Marku Markiću, Zagreb, Savska 21
ali ne po njegovoj naredbi

Odgovornost indosanta

Svaki indosant jamči za akcept i isplatu svakom daljnjem indosataru, a svi oni jamče za istu obvezu svakom daljnjem imatelju mjenice. Ta obveza ostaje i kad bi obveza nekih u nizu utrnula ili iz bilo kojeg razloga postala nevaljana. Svi su indosanti solidarni dužnici imatelju mjenice pa plaćanje može tražiti od svih njih zajedno ili od svakog posebno po svom izboru, bez obzira na njihov redoslijed u mjenici. Međutim, Zakon dopušta da indosant prilikom indosiranja ograniči svoju odgovornost bilo za akcept bilo za isplatu. U tom slučaju nema njegove odgovornosti u onom dijelu u kojemu ju je sam u indosamentu isključio (čl. 14. st. 1. ZM). To se označava riječima „bez obveze“, „bez jamstva“, „bez obveze za akcept“, „ne odgovara za isplatu“ i sl., a vrijedi samo za onog indosanta koji ih napiše u svom indosamentu. Takve odredbe o otklanjanju odgovornosti slabe mjenicu, ali ih Zakon dopušta, jer se pretpostavlja da ima i drugih indosanta koji ostaju odgovorni, a u krajnjem slučaju ostaje trasantova odgovornost, koji se može osloboditi samo odgovornosti za akcept, ali ne i za isplatu (čl. 9. st. 2. ZM).

Indosatar

Indosatar postaje novi mjenični vjerovnik i na njega prelaze sva prava iz mjenice, uključivo i pravo mjenicu dalje indosirati. On stječe prava iz mjenice originarno iz same činjenice da je postao ovlašten imatelj mjenice, a ne derivativno, zato jer mu indosant prenosi prava koja on ima na temelju svog odnosa s ranijim indosantom. Indosatar postaje vlasnik mjenice, postaje vjerovnik prema svima koji su na mjenici dužnici te može tražiti akcept odnosno plaćanje, postavljati regresne zahtjeve i ima druga vlasnička prava, kao što je pravo prenositi mjenicu dalje. Mjenica se može indosirati i na trasanta, na trasata, a i na svakog onog koji je u istoj mjenici već bio indosant ili indosatar (čl. 10. st. 3. i 4. ZM).

Solidarna obveza na plaćanje postoji između svih mjeničnih dužnika. Kad jedan mjenični dužnik isplati drugom dužniku mjenični iznos na temelju regresnog zahtjeva, tada isplaćenom dužniku prestaje njegova tražbina, a na njegovo mjesto dolazi onaj koji je njemu platio. Međutim, novi vjerovnik koji je platio mjenični dug može tražiti od svih drugih dužnika da mu plate solidarno ono što je on već platio u namirenju mjeničnog duga. Znači da onaj indosatar koji je naplatio svoju tražbinu prestaje biti vjerovnik, ali svi drugi indosanti i indosatari, trasati pa i trasant i nadalje ostaju mjenični dužnici, sve dok ne plati glavni dužnik (trasat koji je akceptirao mjenicu), jer tek tada prestaje mjenična tražbina i mjenična prava vezana uz tu mjenicu. Ako se netko na mjenici nalazi dva puta pa se regresno naplati, drugi imatelj ima opet pravo regresa protiv njega.

Formalna i materijalna legitimacija

Formalno je legitimiran onaj tko drži mjenicu u svojim rukama i može se iskazati neprekinutim nizom indosamenata. To znači da prvi indosant mora biti remitent, a indosant u svakom daljnjem indosamentu mora biti indosatar u prijašnjem indosamentu i tako redom dok ne dođe do imatelja mjenice. Važnost je formalne legitimacije u tome što formalno legitimirani vjerovnik može od mjeničnih obveznika tražiti bez daljnjeg objašnjenja uz izručenje mjenice njezinu isplatu i što su mjenični obveznici dužni mjenicu platiti formalno legitimiranom, a isplatom njemu oslobađaju se svake mjenične obveze.¹⁷

Materijalnu legitimaciju ima vlasnik mjeničnog papira. O materijalnoj legitimaciji riječ je kod prava vlasnika mjenice koja proizlaze iz same mjenice. U pravilu će formalno legitimirani biti i materijalno legitimiran, ali to ne mora biti tako. Primjerice, ako je imatelj mjenice mjenicu dalje indosirao, ali je nije predao indosataru, nego je ovaj do nje došao na nedopušten način (npr. krađom), imatelj mjenice će imati formalnu legitimaciju, ali nema materijalnu legitimaciju. Indosant je i nadalje ostao vlasnikom, koji može svoj indosament i precrtati sve dok ima mjenicu u svojim rukama (čl. 15. st. 1. treća rečenica ZM). Mjeničnim obveznicima za isplatu mjenične obveze i oslobođenja od obveze dovoljna je formalna legitimacija, dakle, nisu dužni ispitivati materijalnu legitimaciju onoga tko je formalno legitimiran. Dužni su ispitati pravilnost niza indosamenata, ali ne i istinitost potpisa indosanta (čl. 39. st. 3. ZM). Međutim, neće se osloboditi obveze ako su pritom postupali u zloj namjeri ili s velikom nepažnjom, tj. ako im je pomanjkanje materijalne legitimacije bilo poznato ili moralo biti poznato, i unatoč tome su platili.

Materijalno legitimirani će moći od onog koji mu je mjenicu samovlasno oduzeo tražiti mjenicu vlasničkom tužbom (rei vindicatio), jer se primjerice ovaj ne može iskazati neprekinutim nizom indosamenata, ali formalno legitimiranom kojemu ne može dokazati da je mjenicu stekao zlonamjerno ili velikom nepažnjom, neće moći oduzeti mjenicu (čl. 15. st. 2. ZM). Treći poštenu formalno legitimirani stjecatelj mjenice dobiva i materijalnu legitimaciju, postaje vlasnikom mjeničnog papira.

---

¹⁷ VTS RH, Pž-2426/12 od 9. veljače 2016., u kojoj je navedeno: „Dakle, na tužitelja je valjanom indosamentom (izjavom „po naredbi“) preneseno pravo iz vrijednosnog papira (čl. 13. st. 1. ZM), čime je on stekao sva prava u njemu sadržana. Stoga, budući da se radi o valjanom indosamentu, tuženik odgovara za isplatu po mjenici tužitelju koji je formalno legitimiran na stjecanje prava iz mjenice kao njen zakoniti imatelj. Dakle, tužitelj indosamentom stječe tražbinu onako kako je upisana u mjenici, slobodnu od prigovora koji bi se temeljili na osobnom odnosu dužnika prema prijašnjem vjerovniku, između dužnika i novog vjerovnika nastaje samostalan odnos, za koji su odlučni samo sadržaj mjenice i njihovi osobni međusobni zahtjevi. Sve su to prirodne posljedice naravi vrijednosnog papira i apstraktne mjenične obveze.“

AKCEPTIRANJE MJENICE

Pojam i oblik

Akcept je izjava trasata unesena na mjenici kojom on preuzima obvezu isplatiti mjenicu na dan dospijea. Akceptiranjem mjenice trasat postaje akceptant, znači glavni mjenični dužnik, dok su ostali potpisnici na mjenici regresni obveznici. Trasat je glavni dužnik po tome jer usprkos solidarnoj obvezi svih potpisnika mjenice vjerovnik mora najprije njemu ići po isplatu. Nadalje, čim akceptant plati mjenicu mjenična obveza prestaje za sve mjenične obveznike, a akceptant se nema pravo regresirati od drugih mjeničnih dužnika. Za razliku od toga, ako je plati koji drugi mjenični obveznik, mjenična obveza ne prestaje za sve jer platac može tražiti naknadu od glavnog dužnika (akceptanta) i svih svojih prednika. Dakle, solidarnost obveze svih potpisnika na mjenici dolazi do izražaja tek ako trasat neće akceptirati ili neće platiti mjenicu.

Prije no što je trasat akceptirao mjenicu između trasata i trasanta ne postoji mjeničnopravni odnos, nego samo građanskopravni odnos na temelju kojega bi trasat imao obvezu akceptirati mjenicu. U pravilu su oni prethodno ugovorili da će trasant izdati mjenicu, a trasat će ju akceptirati te kakvo će biti osiguranje pokrića za isplatu mjenice (primjerice to može biti tražbina trasanta prema trasatu, zajam koji trasat daje trasantu i sl.).

Trasat ne postaje glavnim dužnikom samim time što je u mjenici označen kao trasat, nego tek prihvaćanjem, akceptiranjem mjenične obveze. Akcept se daje tako da se mjenica prezentira trasatu, a ovaj na samoj mjenici napiše „priznajem“, „primljena“, prihvaćena“ ili koju drugu riječ jednakog značenja i tu izjavu potpiše. Akcept se u pravilu stavlja na prednjoj strani, ali mjenica je valjana akceptirana i ako se trasatova izjava o akceptu nalazi ma gdje na mjenici pa i na stražnjoj strani. Postoji i zakonska presumpcija prema kojoj kao akcept vrijedi i sam trasatov potpis kad je stavljen na licu mjenice (čl. 24. st. 1. ZM). Međutim, kako se mjenice u praksi u pravilu izdaju primjenom mjeničnog blanketa, na njemu se akceptiranje obavlja potpisivanjem već upisane izjave „Prihvaćamo“ na lijevoj strani blanketa.

Trasat ima pravo, ako ne odluči akcept odbiti ili prihvatiti, zahtijevati da mu se mjenica još jedanput podnese na akceptiranje i to sutradan nakon prvog podnošenja na akceptiranje (čl. 23. ZM). To je rok za razmišljanje u kojem trasat mora odlučiti hoće li akceptirati mjenicu ili neće. On nema pravo tražiti da u tom roku mjenica ostane kod njega.

Smatra se da je akcept neopozivo dan tek nakon što je trasat akceptiranu mjenicu vratio podnositelju. Do tog vremena on može dani akcept opozvati tj. poništiti. Naime, smatra se da je trasat odbio akceptiranje mjenice ako je napisani akcept precrtao. Akcept se može opozvati i stavljanjem nove izjave kojom će negirati prijašnju izjavu ili izmjenom dane izjave u negativnu (npr. „ne prihvaćam“).¹⁸ Ako je mjenica ostala kod trasata, smatra se da je akcept odbijen, odnosno precrtan, sve

---

¹⁸ Tako Šimunec, N., Akceptiranje mjenice, Informator, br. 5133, 17. 5. 2003.

dok je ne vrati s akceptom. Ali ako je trasat pismeno izvijestio imatelja mjenice ili kojeg potpisnika da je mjenicu akceptirao, on je prema njima obavezan po sadržaju danog akcepta (čl. 28. ZM).

Mjenica se može podnijeti na akcept sve do dana njene dospelosti. Ovo zato jer se mjenica o dospelosti mora platiti pa kako je akcept tek obećanje plaćanja to mu nema mjesta u trenutku kad se već mora izvršiti plaćanje.

Akceptirana mjenica je za vjerovnika kvalitetnija, pruža veću sigurnost u naplativosti mjenične tražbine, jer uz postojeće mjenične obveznike dobiva i glavnog mjeničnog dužnika. No i neakceptirana mjenica je valjana mjenica, jer akcept nije bitan sastojak mjenice, i sposobna je za opticaj, ali ako je trasat uskratio akcept mjenični vjerovnik nema zakonske mogućnosti prisiliti trasata sudskim putem na akcept. Trasat nije obavezan na isplatu neakceptirane mjenice pa ako ju dobrovoljno ne plati mjenični vjerovnik ga ne može prisiliti sudskim putem, pa u tom slučaju može tražiti isplatu samo od ostalih potpisnika mjenice - regresnih dužnika. Stoga najveću sigurnost remitent može imati ako od trasanta traži da mu već kod izdavanja mjenice preda već akceptiranu mjenicu.

Ovlaštenja trasanta

Trasant je ovlašten odrediti mora li se mjenica podnijeti na akceptiranje, naznačujući ili ne naznačujući za to rok (čl. 21. st. 1. ZM). Trasant ima interes da se mjenica podnese na akcept jer se time jača i trasantov položaj pa ako imatelj mjenice ne bi podnio mjenicu na akcept u roku koji je odredio trasant, imatelj gubi pravo na regres i zbog isplate i zbog neakceptiranja, osim ako iz sadržaja trasantove odredbe ne proizlazi da se trasant samo htio osloboditi odgovornosti za akceptiranje (čl. 52. st. 2. ZM).

Trasant može i zabraniti podnošenje mjenice na akceptiranje, osim u dva slučaja: kad je u pitanju trasirana mjenica plativa kod treće osobe ili u mjestu različitom od mjesta u kojem trasat prebiva (domicilirana mjenica) ili kad je riječ o trasiranoj mjenici na određeno vrijeme po viđenju (čl. 21. st. 2. ZM).

Ako imatelj mjenice ipak, usprkos zabrani, podnese mjenicu na akcept, a trasat mjenicu akceptira, akcept je valjan kao i svaki drugi akcept. Međutim, ako trasat odbije akcept, mjenični vjerovnik ne može tražiti regres zbog neakceptiranja tj. obraćati se ostalim mjeničnim obveznicima samo zbog toga što je trasat odbio akceptirati mjenicu, a to upravo zato što prema sadržaju mjenice nije ni smio tražiti akcept pa ne može tražiti niti zaštitu.

Trasant može isto tako odrediti da se mjenica ne podnosi na akceptiranje prije određenog vremena (čl. 21. st. 3. ZM).

Mjenica trasirana na određeno vrijeme po viđenju mora se podnijeti na akceptiranje u roku od jedne godine od dana izdanja, s tim da trasant može ovaj rok skratiti ili odrediti duži, a indosanti te rokove mogu skratiti (čl. 22. ZM).

Ograničenje akcepta

Akcept mora biti bezuvjetan, a ako trasat uvjetuje svoj akcept, akcept je nevaljan odnosno akcept je odbijen. Ali trasat može ograničiti akcept na jedan dio mjeničnog iznosa. Svako drugo u akceptu sadržano odstupanje od sastojaka mjenice jednako je odbijanju akcepta (čl. 25. ZM). Međutim, ako je do takvog odstupanja ipak došlo, akceptant bi bio vezan prema sadržaju svog akcepta. Primjerice, ako bi akceptant prihvatio veći iznos od onog koji je u mjenici naveden, on bi bio odgovoran kasnijim imateljima mjenice s tim većim iznosom, a ako bi akceptirao manji iznos od iznosa u mjenici, za razliku bi vjerovnik morao postupati protiv ostalih regresnih obveznika, jer trasat ne bi bio odgovoran za plaćanje iznosa iznad onog kojeg je akceptom prihvatio.

Datiranje akcepta

U pravilu akcept ne mora biti datiran, jer za mjenicu nije bitno kad je akceptirana. Iznimka je jedino kod mjenice plative na određeno vrijeme po viđenju, jer se kod nje dospelost računa prema datumu akcepta, kao i u slučaju kad se mjenica na temelju naročite odredbe mora podnijeti na akceptiranje. U navedena dva slučaja da bi imatelj mjenice održao svoja regresna prava protiv indosanata mora taj propust ustanoviti pravodobno podignutim protestom (čl. 24. st. 2. ZM). Postoji i zakonska presumpcija prema kojoj ako protest nije podignut, a nedatirano akceptiranje je izvršeno, smatra se u pogledu akceptanta da je taj nedatirani akcept stavljen posljednjeg dana roka predviđenog za podnošenje na akceptiranje pa će se rok računati od tog dana (čl. 34. ZM). Ova presumpcija vrijedi samo za akceptanta, a ne i za regresne obveznike, za koje u takvom slučaju nema dospelosti mjenice.

AVALIRANJE MJENICE

Pojam i oblik

Aval je mjenično jamstvo kojim se jamči isplata cijele mjenične svote ili jednog njenog dijela. Aval može dati neka treća osoba, ali i netko od potpisnika mjenice (čl. 29. ZM). Aval se može dati za bilo kojeg mjeničnog obveznika – trasanta, akceptanta ili indosanta. Aval se izražava riječima „per aval“, „kao jamac“, „kao poruk“ ili nekim drugim izrazom koji to isto znači. Za valjanost avala potrebno je da je napisan na

mjenici ili na alonžu i potpisan od avalista.¹⁹ Zakon ne određuje na kojem se mjestu na mjenici mora nalaziti aval, može se nalaziti ma gdje na mjenici, i na prednjoj i na stražnjoj strani, ali postoji zakonska presumpcija prema kojoj se i sam potpis na prednjoj strani mjenice, a ne radi se o potpisu trasanta ili trasata, smatra avalom.²⁰ Iz avala treba biti vidljivo za koga se jamči, a ako to nije naznačeno smatra se da je dan za trasanta (čl. 30. ZM).

Obveze i prava avalista

Avalist odgovara onako kako odgovara onaj za koga jamči i s njim solidarno, a pripadaju mu i svi prigovori koji pripadaju onom za koga je aval preuzeo.²¹ Avalistova obveza vrijedi i onda ako je obveza za koju jamči ništava ma iz kojeg drugog razloga (npr. jer je mjenični obveznik za kojeg je aval dan nesposoban za obvezivanje; jer je njegov potpis lažan; jer je njegova obveza zastarjela i sl.), osim zbog formalnog nedostatka (npr. ne postoji potpis akceptanta; potpis akceptanta je precrtan; aval je dan za indosanta koji se nalazi iza prekinutog niza indosamenata). Ako avalist plati svoju obvezu, tada stječe sva prava iz mjenice protiv onoga za koga je jamčio kao i pravo na regres protiv onih koji su po mjenici odgovorni mjeničnom dužniku za kojeg je dao aval – npr. akceptant, prednici dužnika za kojeg je jamčio (čl. 31. ZM). Onaj za koga je avalist jamčio, ako plati mjenicu, nema pravo regresa protiv avalista.

1.1. Prikriveno jamstvo (žiro)

Žiro je način pružanja jamstva, osiguranja isplate mjenice, a da se to iz mjenice ne vidi. Žirant se ne pojavljuje otvoreno kao jamac, iako potpisuje mjenicu sa

---

¹⁹ VS RH, Rev-156/08 od 25. ožujka 2009., u kojoj je navedeno: „Mjenica sadrži otisak žiga prvotuženika i potpis drugotuženika kao ovlaštene osobe prvotuženika. Na licu mjenice je napisano – M.N. ...S., ..., bez potpisa drugotuženika i navoda da je on avalist, a na poleđini mjenice također je napisano – M.N.S., P. 2. ...,S., ..., ali također bez potpisa drugotuženika i navoda da je on avalist.(...) U konkretnom slučaju drugotuženik je predmetnu mjenicu potpisao kao ovlaštena osoba za zastupanje trasanta – prvotuženika, a ne i kao avalist. Kako drugotuženik predmetnu mjenicu nije potpisao kao avalist on nije u obvezi prema tužitelju kao mjeničnom vjerovniku podmiriti mjenično dugovanje.“

²⁰ VS RH, Revt-158/06 od 5. rujna 2007., u kojoj je navedeno: „Iz preslike mjenice čiju istovjetnost s izvornikom tuženici nisu osporili, proizlazi da se na njoj nalaze potpisi trasanta i trasata ovjereni potpisom i žigom tih pravnih osoba. Neovisno o tome jesu li tuženi potpisali mjenicu kao zastupnici po zakonu trasanta ili trasata, oni su mjenicu potpisali na još jednom mjestu i to na licu mjenice bez oznake da to čine u ime druge osobe, što znači da su tuženi osobno potpisima preuzeli mjeničnu obvezu kao avalisti sukladno odredbi čl. 30. st. 3. Zakona o mjenici.“

²¹ Npr. ako je avalist jamčio za akceptanta koji je ograničio svoju odgovornost na jedan dio mjeničnog iznosa, tada i avalist koji je jamčio za akceptanta odgovara do tog iznosa.

VS RH, Revt-217/11 od 15. svibnja 2012., u kojoj je navedeno: „Nižestupanjski sudovi usvojili su tužbeni zahtjev (...) polazeći od utvrđenih, odnosno u postupku nespornih činjenica (...) – da je tuženik tu mjenicu potpisao kao mjenični dužnik – avalist, a isto tako ju je potpisao kao zastupnik po zakonu trasanta („N.“ d.o.o.). (...) Prema odredbi čl. 31. st. 1. Zakona o mjenici ... avalist odgovara onako kako odgovara onaj za koga jamči. Prema odredbi čl. 46. st. 1. ZM propisana je solidarna odgovornost imatelju mjenice svih onih koji su mjenicu trasirali, akceptirali, indosirali ili avalirali. Kako je tužitelj imatelj mjenice, a glavni dužnik mu mjenični iznos nije isplatio, osnovano isplatu mjenične svote tužitelj potražuje od tuženika kao mjeničnog jamca – avaliste.“

svrhom njezina ojačanja. Formalno se pojavljuje u svojstvu trasanta ili bjanko indosanta, a da stvarno nije imao tu ulogu. Kod stjecatelja žirirane mjenice stvara se dojam da je mjenica već bila u prometu, da je svaki od potpisnika mjenice u određeno vrijeme bio i njezin imatelj. Međutim, žiranti u stvarnosti potpisuju mjenicu u trenutku njezina izdavanja.

Najčešće se institut žiroa pojavljuje kod sklapanja ugovora o kreditu, kada banke zahtijevaju od korisnika kredita da kao osiguranje obveza iz ugovora o kreditu preda žiriranu bjanko mjenicu. U tom slučaju banci nije nepoznato da se na bjanko mjenici nalaze potpisi žiranata, jer je upravo banka ta koja je u ugovoru o kreditu uvjetovala žiriranje bjanko mjenice kako bi se ojačala obveza korisnika kredita. Pri tome se ugovorom o kreditu određuje broj žiranata i precizira kojim će se redosljedom žiranti obvezivati. Naime, položaj svih žiranata nije jednak. Prvi žirant, ako plati mjenicu u regresnom postupku, moći će se naplatiti samo od akceptanta, dok su ostalim žirantima odgovorni i svi oni koji su prethodno potpisali mjenicu. Kod ispunjavanja mjenice banka često traži da prvi žirant potpiše mjenicu dva puta, u svojstvu trasanta (ispod teksta desno na licu mjenice) i prvog indosanta (na poleđini mjenice kao bjanko indosant). Drugi i ostali žiranti potpisuju mjenicu samo na poleđini, iza potpisa prvoga bjanko indosamentom.²²

Prednost žirirane bjanko mjenice od avalirane bjanko mjenice za njezina imatelja je u tome što je obveza žiranta samostalna, on jamči samostalno i neovisno od svih drugih mjeničnih obveznika, za razliku od avalista koji je obvezan u onom opsegu i na onaj način na koji odgovara onaj za koga je dao aval, štoviše obveza avalista može biti ništava, iz formalnih razloga, ako je ništava i obveza onoga za koga je jamčio.

DOSPJELOST MJENIČNE OBVEZE

Označavanje dospelosti jedan je od bitnih sastojaka mjenice. Postoje samo četiri načina za određivanje dospelosti plaćanja kod mjenice. Ovisno o tome koji je način upotrijebljen pojavljuju se mjenice pod sljedećim nazivima:

1. mjenica po viđenju,
2. mjenica na određeno vrijeme po viđenju,
3. mjenica na određeno vrijeme od dana izdanja,
4. mjenica na određeni dan (čl. 32. st. 1. ZM).

---

²² VTS RH, PŽ-7972/09 od 7. ožujka 2012., u kojoj je navedeno: „Iako je odredbom čl. 12. st. 2. Zakona o mjenici propisano da se u slučaju bjanko indosamenta potpis indosanta mora nalaziti na poleđini mjenice, jasno je da tuženici nisu indosanti. Naime, indosamentom se prenose prava iz mjenice, a u konkretnom slučaju prava iz mjenice je mogao prvi puta prenijeti samo mjenični vjerovnik, remitent, ovdje tužitelj M. Š. d.d., koji je i vjerovnik iz temeljnog pravnog posla. Stoga je jasno da se na poleđini nalaze potpisi tuženika u svojstvu jamaca i to prikriivenih jamaca žiranata, pa je pravilnom primjenom odredbe čl. 47. st. 1. Zakona o mjenici prvostupanjski sud tuženike obvezao na isplatu mjenične svote kao regresne obveznike, s obzirom na činjenicu da je ispunjena pretpostavka za regres protestiranjem mjenice kada nije bila plaćena o dospijeću.“

Ako je dospelost mjenice drukčije naznačena, takva je mjenica ništava, a ništava je i mjenica s više dospelosti (čl. 32. st. 2. ZM). No zakonsko određenje za označavanjem dospelosti ublaženo je presumpcijom prema kojoj kad nema oznake dospelosti u mjenici tada je mjenica plativa po viđenju (čl. 2. st. 2. ZM). Ali ta presumpcija vrijedi samo ako stranke nisu namjeravale unijeti u mjenicu neko drugo vrijeme dospelosti ili ostaviti pravo imatelju mjenice da sam unese oznaku dospelosti. U tom slučaju nema mjesta primjeni zakonske presumpcije pa je mjenica nepotpuna, a slijedom toga i ništava.²³

1.2. Mjenica po viđenju

Mjenica po viđenju (a vista) dospijeva onoga dana kad je podnesena trasatu na isplatu. Ako trasant nije odredio duži ili kraći rok, a indosant kraći rok, takve se mjenice moraju podnijeti na isplatu u roku od jedne godine od dana izdanja. Takve mjenice je dužnik obvezan platiti u svako doba po prezentaciji, unutar navedenog roka, time da se ovakva situacija može donekle ublažiti unošenjem trasantove odredbe da se mjenica po viđenju ne smije podnijeti na isplatu prije određenog vremena, kada rok za podnošenje počinje teći od toga vremena (čl. 33. ZM).

Oznaka dospelosti po viđenju u mjeničnom tekstu može biti naznačena, npr. „Po viđenju platite za ovu mjenicu...“; Po prezentaciji platite za ovu mjenicu...“ i sl.

Mjenica na određeno vrijeme po viđenju

Mjenica na određeno vrijeme po viđenju plativa je nakon proteka označenog vremena, koje počinje teći od dana akcepta ili od dana protesta (čl. 34. st. 1. ZM). Zbog toga je kod ove mjenice, da bi se izračunala njena dospelost, potrebno datirati akcept. Ako trasat propusti ili odbije datirati akcept, tada tu okolnost imatelj mjenice mora utvrditi protestom. Ne podigne li imatelj mjenice protest, tada se u odnosu prema akceptantu smatra da je nedatirani akcept stavljen (od kada se računa dospelost) posljednjeg dana roka za podnošenje mjenice na akceptiranje (čl. 34. st. 2. ZM). Dakle, ova presumpcija ne vrijedi za regresne obveznike pa se prema njima neće moći utvrditi dospelost mjenice. Uslijed toga, ako akceptant ne plati mjenicu, imatelj mjenice protiv regresnih obveznika neće moći regresno postupiti.²⁴

Odredba o dospelosti kod ove mjenice može se označiti, npr. „Pet dana po viđenju platite za ovu mjenicu...“; „Mjesec dana po viđenju platite za ovu mjenicu...“ i sl.

---

²³ Rastovčan, Luger-Katušić, op.cit. u bilj. br. 6., str. 36.

²⁴ Tako Rastovčan, Luger-Katušić, op.cit. u bilj. br. 6., str. 37.

Mjenica na određeno vrijeme od dana izdanja

Mjenica na određeno vrijeme od dana izdanja (a dato, datumska mjenica) dospijeva protekom označenog vremena, koje počinje teći od dana njezina izdanja. To vrijeme može se označiti danima, tjednima, mjesecima, a godinama iznimno.

Dospjelost kod ove mjenice može se označiti, npr. „Za 15 dana platite za ovu mjenicu...“; „Tri mjeseca od danas platite za ovu mjenicu...“ i sl.

Mjenica koja glasi na jedan ili više mjeseci od njezina izdanja ili od viđenja, dospijeva odgovarajućeg dana u onom mjesecu kada se ima izvršiti njena isplata i to, na onaj dan koji odgovara datumu njena izdanja odnosno akceptiranja. Ako u tom mjesecu nema odgovarajućeg dana, onda mjenica dospijeva posljednjeg dana istog mjeseca (npr. dan izdanja je 31. ožujka 2020., a dospjelost mjenice određena je izrazom „za tri mjeseca platite...“. Mjesec u kojem ova mjenica dospijeva je lipanj, koji nema 31 dan, nego 30 dana pa je dan dospjelosti ove mjenice 30. lipnja 2020.).

Ako se vrijeme koje treba proteći od izdavanja odnosno od viđenja mjenice označi izrazom „pola mjeseca“, onda taj izraz znači 15 dana. Kod kombiniranog označavanja toga vremena s jednim ili više cijelih mjeseci i polovinom mjeseca, najprije se računaju cijeli mjeseci. Ako je u mjenici navedeno plaćanje „u roku od osam dana“, „u roku od 15 dana“, to ne znači tjedan ili dva, nego punih osam ili petnaest dana (čl. 35. ZM).

Kad u mjestu izdanja i mjestu plaćanja mjenice na određeno vrijeme od dana izdavanja važe različiti kalendari (npr. gregorijanski i julijanski), tada se dospjelost određuje tako da se dan izdanja preračuna po kalendaru mjesta plaćanja, a onda se prema njemu izračunava označeno vrijeme (čl. 36. st. 2. ZM).

Mjenica na određeni dan

Mjenica na određeni dan (dnevna mjenica, kalendarska mjenica) dospijeva na određeni dan, koji se redovito označava kalendarski ili izrazima „početkom“, „sredinom“ ili „krajem mjeseca“.

Pod početkom mjeseca razumijeva se da je to prvi dan mjeseca, polovinom (sredinom) mjeseca – petnaesti, a koncem mjeseca – posljednji dan u mjesecu (čl. 35. st. 3. ZM).

U pravilu kao mjenica na određeni dan vrijedi svaka ona mjenica iz koje se neposredno i sa sigurnošću može utvrditi koji je dan njene dospjelosti. Ako bi se dospjelost označila događajem za koji se iz mjenice ne vidi kada pada niti je to vrijeme notorno, onda bi takva mjenica bila ništava.²⁵

---

²⁵ Tako Rastovčan, Luger-Katušić, op.cit. u bilj. br. 6., str. 39.

Dan plaćanja može biti označen i „na Božić“, ali ne i „na Uskrs“ jer je prvi dan siguran, a drugi nije. Ali ako je mjenica na određeni dan plativa u mjestu u kojemu ne vrijedi isti kalendar kao u mjestu izdanja, tada je za dan dospelosti mjerodavan kalendar koji vrijedi u mjestu plaćanja (čl. 36. st. 1. ZM). Ako je dan dospjeća mjenice blagdan, mjenica dospijeva sljedećeg radnog dana (čl. 104. st. 1. ZM).

Ova dospelost naznačit će se izrazom npr. "20. ožujka 2020. platite za ovu mjenicu..." i sl.

PLAĆANJE

Mjenica plativa na određeni dan ili na određeno vrijeme nakon dana izdavanja ili viđenja mora se podnijeti na isplatu bilo na sam dan plaćanja, bilo jednog od dva radna dana koji dolaze odmah za njim (čl. 37. st. 1. ZM). Ako mjenica dospijeva na blagdan (nedjelja, državni praznici i blagdani ustanovljeni zakonom), njena se isplata može zahtijevati tek sljedećeg radnog dana (čl. 104. st. 1. i 3. ZM).

Kad se mjenica podnese nekom obračunskom zavodu, smatra se da je podnesena na isplatu (čl. 37. st. 2. ZM). U smislu ove zakonske odredbe obračunskim zavodima smatraju se Hrvatska narodna banka i banke.²⁶

Mjenica po viđenju može se podnijeti na isplatu bilo kad, ali najkasnije u roku od godine dana od dana izdanja (čl. 33. st. 1. ZM).

Ako se mjenica ne podnese u navedenim rokovima na isplatu imatelj mjenice gubi pravo regresa protiv indosanata, protiv trasanta i ostalih obveznika izuzev akceptanta (čl. 52. st. 1. ZM).²⁷

Pravilo je kod mjeničnopravnih obveza da vjerovnik ide kod dužnika po isplatu, za razliku od građanskopravnih obveza kod kojih dužnik ide vjerovniku platiti mu obvezu. Imatelj mjenice se o dospelosti mjenice obraća trasatu akceptantu u mjestu plaćanja radi naplate mjenične tražbine. Trasat može zahtijevati, prilikom plaćanja mjenice, da mu je imatelj preda s potvrdom na mjenici da je isplaćena (čl. 38. st. 1. ZM).

Imatelj mjenice ne može odbiti djelomičnu isplatu,²⁸ a tom prilikom trasat može zahtijevati da se djelomična isplata zabilježi na mjenici i da mu se uz to izda priznanica (čl. 38. st. 2. i 3. ZM), jer predaju mjenice može zahtijevati tek kad je

---

²⁶ Čl. 2. Pravilnika o obračunskim zavodima, naknadi za posredovanje i obrascu mjenice

²⁷ VTS RH, PŽ-1531/10 od 15. svibnja 2013., u kojoj je navedeno: „Međutim, propust imatelja mjenice da u propisanom roku podnese mjenicu na isplatu, u konkretnom slučaju nema utjecaj na osnovanost tužbenog zahtjeva tužitelja. Naime, premda je u pravilu preduvjet za podnošenje tužbe da je imatelj mjenice bezuspješno pokušao naplatiti mjenicu u redovnom postupku od mjeničnog dužnika (i njegovih avalista), u ovom parničnom predmetu to sukladno odredbi članka 52. stavka 1. Zakona o mjenici ipak nije potrebno zbog toga što je tuženik (i) akceptant predmetne mjenice.“

²⁸ Prema općem načelu građanskog prava, vjerovnik novčane obveze ipak nije dužan primiti djelomično ispunjenje te obveze ako ima poseban interes da ga odbije (čl. 169. st. 1. Zakona o obveznim odnosima, Narodne novine broj 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18).

mjenica u potpunosti isplaćena. Kod djelomične isplate mjenice vjerovnik (imatelj mjenice) može ostatak mjeničnog iznosa ostvarivati sudskim putem.

Imatelj mjenice ne može se prisiliti da primi isplatu prije dospelosti mjenice pa trasat koji plaća mjenicu prije dospelosti čini to na svoju opasnost i štetu (čl. 39. st. 1. i 2. ZM).

Ako se mjenica ne podnese na isplatu u navedenim rokovima, svaki dužnik ovlašten je mjenični iznos položiti u mjestu plaćanja kod prvostupanjskog redovnog suda, odnosno kod javnog bilježnika, na trošak, opasnost i štetu imatelja mjenice. (čl. 41. ZM).

REGRES ZBOG NEAKCEPTIRANJA I ZBOG NEISPLATE

Regres je traženje isplate mjenice. Mjenica se u pravilu podnosi trasatu na akcept, čime se ovaj obvezuje platiti mjenicu o dospelosti, a kad mjenica dospije, podnosi mu se opet na isplatu. Trasat postaje akceptom na mjenici glavnim dužnikom, a svi ostali potpisnici mjenice odgovaraju solidarno da će mjenica biti akceptirana i plaćena i oni su regresni obveznici. Mjениčni vjerovnik ima pravo prema glavnom dužniku (trasatu nakon akcepta) postaviti zahtjev za isplatu mjenice o dospelosti, a prema regresnim obveznicima ima zahtjev na naknadu (regres) ako mjenica ne bude akceptirana, ako ne bude plaćena ili ako isplata mjenice dođe u sumnju.

Postoje dvije vrste regresa i to: regres o dospelosti i regres prije dospelosti.

Pravo regresa o dospelosti ostvaruje se ako mjenica ne bude plaćena u cijelosti ili djelomično.

Prije dospelosti regres se može ostvariti (čl. 42. ZM):

1. ako je akceptiranje djelomično ili potpuno odbijeno;
2. ako je prije ili poslije akceptiranja otvoren stečaj odnosno likvidacija nad imovinom trasata ili ako on obustavi plaćanja, makar ta obustava ne bi bila utvrđena sudskom odlukom, ili ako je izvršenje nad njegovom imovinom ostalo bezuspješno;
3. ako je otvoren stečaj odnosno likvidacija nad imovinom trasanta (izdavatelja) mjenice koja se ne smije podnijeti na akceptiranje.

Zakon nalaže da se odbijanje akceptiranja ili odbijanje isplate mora utvrditi javnom ispravom koja se zove protest (čl. 43. st. 1. ZM). Znači preduvjet regresa je protest. Iznimno, u slučaju kada je otvoren stečaj ili likvidacija nad imovinom trasata, prije ili nakon akceptiranja, kao i kad je otvoren stečaj ili likvidacija nad imovinom trasanta mjenice koja se ne smije podnijeti na akceptiranje, mjениčni vjerovnik može ostvariti regres i bez protesta, podnošenjem rješenja suda o otvaranju stečaja, odnosno potvrde suda da je podnijeta prijava o pokretanju postupka likvidacije (čl. 43. st. 6. ZM). Naime, radi se o javnoj ispravi pa je ponovno verificiranje činjenice otvaranja stečaja odnosno likvidacije putem protesta suvišno. Protest je nepotreban i onda kada trasant, indosant ili avalist unesu u mjenicu odredbu kojom oslobađaju imatelja mjenice od podizanja protesta zbog neakceptiranja ili neisplate (npr. odredba

„bez troškova“, „bez protesta“ i sl.). Ako je takvu odredbu stavio trasant, ona vrijedi prema svim potpisnicima, a ako je unijeta od avalista ili indosanta, tada vrijedi samo prema onom tko je odredbu stavio (čl. 45. ZM).

Imatelj mjenice može tražiti od onoga protiv kojega ostvaruje regres: 1. iznos za koji mjenica nije akceptirana ili isplaćena kao i kamate, ako su u mjenici bile određene; 2. zatezne kamate obračunate u skladu s propisom kojim se uređuje visina stope zateznih kamata; 3. troškove protesta, poslanih izvještaja, kao i ostale troškove. Ako se regres traži prije dospelosti, tada se od mjeničnog iznosa odbija eskont po stopi koju određuje Hrvatska narodna banka, a koja važi na dan regresa (čl. 47. ZM).

Pitanje regresa pojavljuje se i u međusobnom odnosu svih mjeničnih obveznika tzv. regresnih obveznika. Svaki kasniji mjenični obveznik koji je isplatio mjenicu može tražiti naknadu (regres) od svih svojih prednika, a može tražiti plaćanje i od glavnog dužnika. Kad jedan od dužnika plati, njegova tražbina prestaje, a na njegovo mjesto dolazi onaj koji je njega isplatio i to s istim pravima koja je ovaj imao. Tom isplatom se nije ugasilo pravo iz mjenice, nego samo odnos između onoga koji je platio i koji je primio plaćanje. Glavni dužnik odgovara svima, tek kad on plati, prestaje mjenična obveza za sve obveznike.

Svi mjenični obveznici odgovaraju mjeničnom vjerovniku solidarno. On protiv njih može postupiti pojedinačno, bilo protiv više njih bilo protiv svih zajedno, time da se nije dužan držati reda kojim su se oni obvezali (čl. 46. ZM).²⁹ To znači da se regres može vršiti napreskok, per saltum.

Imatelj mjenice mora o odbijanju akceptiranja ili isplate mjenice obavijestiti svog indosanta, odnosno onoga od koga je dobio mjenicu, i trasanta (čl. 44. st. 1. ZM). Priopćenje te obavijesti zove se notifikacija. Za notifikaciju je rok četiri radna dana po podignutom protestu, a ako je trasant stavio napomenu „bez troškova“, tada se ta četiri radna dana računaju nakon podnošenja mjenice na akcept ili na isplatu.

Što se tiče indosanata, svaki indosant mora nakon primljene obavijesti priopćiti obavijest svom predniku uz naznaku imena i adrese onih koji su dali prijašnje obavijesti i tako redom sve do trasanta. Ista obavijest mora se dati avalistu potpisnika mjenice, u roku koji vrijedi za tog potpisnika (čl. 44. st. 2. i 3. ZM).

Obavijest se može dati u bilo kakvom obliku – pismeno, usmeno ili jednostavnim vraćanjem mjenice. Propuštanje davanja obavijesti u propisanom roku ne dovodi do gubitka mjeničnih prava, već je posljedica dužnost naknade štete do visine mjeničnog iznosa (čl. 44. st. 5., 6. i 7. ZM).

Regresni dužnik koji plaća regresnu svotu iskupljuje mjenicu, a osim njega mjenicu mogu iskupiti avalist i intervenijent. Akceptant, koji plaća mjenični iznos,

---

²⁹ VTS RH, Pž-2426/12 od 9. veljače 2016., u kojoj je navedeno: „Imajući na umu utvrđeno činjenično stanje, isprave u spisu i citirane odredbe čl. 46. i 14. st. 1. ZM-a, pravilno je prvostupanjski sud utvrdio da je tuženik kao indosant indosiranjem mjenica postao solidarni dužnik bilo kojem budućem imatelju mjenica. Tužitelj je, prije podnošenja tužbe poduzeo zakonom propisane radnje za ostvarenje naplate svojeg potraživanja te je nakon neuspjele naplate nakon dospijeca plaćanja notificirao tuženika o neuspjelom plaćanju i pozvao ga na podmirenje mjeničnog iznosa.“

plaća mjenicu. Onaj tko je iskupio mjenicu može zahtijevati od onih koji njemu odgovaraju: 1. cjelokupni iznos koji je isplatio; 2. kamate u visini eskontne stope Hrvatske narodne banke na taj iznos, računajući od dana kad je mjenicu iskupio; 3. troškove koje je imao (čl. 48. ZM). Može tražiti i da mu se preda mjenica zajedno s protestom i računom na kojem je potvrđena isplata (čl. 49. ZM).

Kako će iskupitelj mjenice ostvarivati pravo regresa protiv svojih prednika propisano je odredbom čl. 108. ZM-a pa će za iskupitelja mjenice koji je na temelju presude odnosno platnog naloga izdanog po jednoj mjenici protiv izvjesnih mjeničnih potpisnika izvršio naloženo plaćanje, ta isprava, presuda odnosno platni nalog po kome je osuđeni potpisnik postupio, zajedno s potvrdom i računom na kome je potvrđena isplata, kao i protestom ako ga je trebalo podići, biti dovoljan ovršni naslov za ostvarivanje njegovih regresnih prava protiv njemu odgovornih mjeničnih dužnika koji su obuhvaćeni tom ispravom, presudom odnosno platnim nalogom.

Regres se može ostvariti i izdavanjem tzv. povratne mjenice. Naime, svatko tko ima pravo na ostvarenje regresa, ako to nije posebno isključeno u mjenici, može se naplatiti novom mjenicom. Međutim, to može biti samo mjenica plativa po viđenju i trasirana na neku od njemu odgovornih osoba i plativa u mjestu prebivanja te osobe. Povratna mjenica obuhvaća, uz navedene iznose, još i naknadu za posredovanje i pristojbu za povratnu mjenicu (čl. 51. ZM).

INTERVENCIJA

Institut intervencije ima svrhu otklanjanja regresa, odnosno do intervencije dolazi kad nastupi jedan od razloga koji zakon priznaje mjeničnom vjerovniku kao valjanu osnovu za pokretanje regresnog postupka, prije ili nakon mjenične dospelosti.

Intervenijent je osoba koja je pristala akceptirati ili platiti mjenicu umjesto bilo kojega obveznika protiv koga se može ostvariti regres. Intervenijent može biti treća osoba pa i trasat ili ma tko od obvezanih po mjenici, izuzimajući akceptanta (čl. 54. st. 2. i 3. ZM). Trasant, indosant ili avalista mogu u mjenici naznačiti osobu koja će po potrebi akceptirati ili platiti mjenicu. Određuje se zabilježbom na mjenici koja obično glasi: „U slučaju potrebe obratiti se N.N.-u“ i naziva se adresom po potrebi ili nužnom adresom. To je tzv. pozivna intervencija. Postoji i tzv. spontana intervencija, koja je znatno rjeđi slučaj, a riječ je o situaciji pojavljivanja intervenijenta bez poziva upisanog na mjenici, bez nužne adrese, koji je voljan za određenog regresnog obveznika akceptirati ili isplatiti mjenicu.³⁰

Zakon razlikuje akceptiranje intervencijom i isplatu intervencijom.

Akceptiranje intervencijom

---

³⁰ Rastovčan, Luger-Katušić, op.cit. u bilj. br. 6., str. 79.

Akceptiranje intervencijom moguće je samo prije dospelosti mjenice koja se može podnijeti na akceptiranje, koja nema trasantove zabrane podnošenja na akcept (čl. 55. st. 1. ZM). To je moguće u svim slučajevima u kojima je prije dospelosti mjenice njen imatelj ovlašten na regres – ako je trasat djelomično ili potpuno odbio akceptiranje, otvaranje stečaja nad imovinom trasata, bezuspješan pokušaj ovrhe nad njegovom imovinom, obustava plaćanja dugova trasata makar nije utvrđena sudskom odlukom (čl. 42. ZM).

Akcept intervencijom bilježi se na mjenici i potpisuje ga intervenijent. Pri tome će naznačiti za koga je dan, a ako se to ne naznači, presumira se da je dan za trasanta (čl. 56. ZM). Označava se riječima: „Prihvaćam za čast N.N. – Ivo Ivić“ Akcept intervencijom ne može se dati samo stavljanjem potpisa intervenijenta na mjenicu, jer potpis na licu mjenice, koji nije ni trasatov ni trasantov ima značenje avala, a ako bi se nalazio na poleđini mjenice, imao bi značenje bjanko indosamenta.

Kad intervenijent akceptira mjenicu postaje mjenični dužnik, s tim da njegov položaj nije jednak položaju glavnog dužnika. Intervenijent-akceptant odgovara prema imatelju mjenice i prema indosantima koji dolaze za dužnikom za koga je intervenirao i to onako kako taj dužnik odgovara (čl. 57. st. 1. ZM).

Isplata intervencijom

Isplata intervencijom može se obavljati u svim slučajevima u kojima je imatelj mjenice stekao pravo na regres, bilo o dospelosti, bilo prije dospelosti (čl. 58. st. 1. ZM). Isplata intervencijom obuhvaća puni iznos koji bi inače morao platiti onaj za koga se intervenira, i to najkasnije sutradan po posljednjem danu dopuštenom za podizanje protesta zbog neisplate. Odbije li imatelj mjenice isplatu intervencijom gubi regres protiv onih regresnih obveznika koji bi tom isplatom bili oslobođeni (čl. 58. st. 2. i 3. i čl. 60. ZM).

Isplatom mjenice intervenijent-platac stječe prava koja proizlaze iz mjenice protiv onoga za koga je platio, a i protiv onih koji su ovome po mjenici obvezni, ali ne može mjenicu dalje indosirati (čl. 62. st. 1. ZM).

Nakon isplate intervencijom imatelj mjenice mora na mjenici upisati da je plaćena i za koga je plaćena, a ako ta osoba nije naznačena smatra se da je plaćeno za trasanta. Nakon izvršene isplate imatelj mjenice mora predati mjenicu i protest intervenijentu-platcu (čl. 61. ZM).

PROTEST MJENICE

Pojam protesta

Protest je, u načelu, pretpostavka regresa, jer bez protesta mjenični vjerovnik ne može ostvariti regres (uvažavajući određene zakonom propisane iznimke kad je to moguće i bez protesta). Protest je javna isprava u kojoj javni bilježnik potvrđuje da je osoba koja podiže protest poduzela određene mjeničnopravne radnje radi ostvarivanja određenih prava na temelju mjenice, uz naznaku kakav je bio rezultat tih radnji. Protestom se dokazuje da je nastupila neka od činjenica zbog koje imatelj mjenice ima pravo na regres. Svrha protesta je očuvanje prava imatelja mjenice prema regresnim dužnicima.

Vrste protesta

Prema odredbama Zakona o mjenici postoje sljedeći protesti:

1. protest zbog neakceptiranja ili djelomičnog akceptiranja (čl. 43.),
2. protest zbog neisplate (čl. 43.),
3. protest zbog nedatiranja akcepta (čl. 24.),
4. protest zbog neakceptiranja intervencijom (čl. 55.)
5. protest zbog neisplate intervencijom (čl. 59.)
6. perkvizijski protest (čl. 65. i 67.),
7. protest zbog neisplate protestnih troškova (čl. 74.),
8. protest kod amortizacije (čl. 91.).

Protestom zbog neakceptiranja mjenice potvrđuje se da je mjenica prezentirana trasatu na prihvata, ali da ju je on odbio akceptirati, bilo u potpunosti, bilo djelomično, odnosno da je prezentacija pokušana ali se protestatu nije mogao pripočiti zahtjev.

Protest zbog neakceptiranja može se podići u rokovima određenim za podnošenje mjenice na akceptiranje, dakle, do dana dospijeca. Ako je mjenica na akcept podnesena prvi put posljednji dan roka, a trasat zatraži da mu se mjenica podnese na akcept još jednom sutradan, protest zbog neakceptiranja može se podići još i sutradan kad je mjenica iznova podnesena na akcept.

Ako je u pitanju mjenica po viđenju protest se mora podići u roku u kojemu se takva mjenica može podnijeti na isplatu tj. u roku od jedne godine od dana izdanja (čl. 43. st. 3. i 33. st. 1. ZM), drugom roku koji je odredio trasant odnosno kraćem roku koji su odredili indosanti.

Protestom zbog neisplate utvrđuje se činjenica da je imatelj mjenice podnio mjenicu na isplatu te da je odbijena isplata u potpunosti ili djelomično.

Protest zbog neisplate mjenice plative na određeni dan ili na određeno vrijeme od dana izdanja ili od viđenja mora se podići jednog od dva radna dana koji dolaze

odmah za danom plaćanja mjenice. Nakon tog vremena ne može se više podići protest i gubi se pravo regresa, ali ne i zahtjev protiv glavnog dužnika (akceptanta). Mjenicu po viđenju treba protestirati sukladno odredbama o protestu mjenice zbog neakceptiranja. Nakon tog roka ne može se podići protest zbog neisplate takve mjenice, a onda ni tražiti regres, a kako po prirodi stvari na takvoj mjenici nema ni akcepta, mjenični vjerovnik neće moći nakon protoka označenog roka ostvarivati prava na temelju mjenice.

Protestom zbog nedatiranja akcepta utvrđuje se da nije uspio pokušaj naknadnog datiranja ranije stavljenog akcepta na mjenici. Riječ je o situacijama kad je potrebno datiranje akcepta mjenice, a to je kod mjenice plative na određeno vrijeme po viđenju ili kad se mjenica na temelju naročite odredbe treba podnijeti na akcept u određenom roku. Ako akceptant ne datira akcept, imatelj mjenice mora, da bi održao svoja regresna prava protiv indosanata i trasanta, taj propust utvrditi pravodobno podignutim protestom (čl. 24. st. 2. ZM). Ne bude li protest podignut, smatra se u pogledu akceptanta da je nedatirani akcept stavljen posljednjeg dana roka predviđenog za podnošenje na akcept (čl. 34. st. 2. ZM).

Protestom zbog neakceptiranja intervencijom utvrđuje se da je osoba označena u mjenici kao intervenijent za slučaj neakcepta odbila akceptirati mjenicu. Naime, akcept intervencijom moguć je kad god je prije dospelosti mjenice koja se može podnijeti na akcept njezin imatelj ovlašten na regres (čl. 55. st. 1. ZM).

Protestom zbog neisplate intervencijom utvrđuje se da intervenijent nije isplatio mjenicu. Podiže se samo u dva slučaja: ako su mjenicu akceptirali intervenijenti koji imaju svoje mjesto prebivanja u mjestu plaćanja, ili ako je u mjenici označeno da je po potrebi plate osobe koje u tom mjestu imaju prebivanje (čl. 59. st. 1. ZM).

Perkvizijski protest vezan je uz mogućnost umnožavanja odnosno prijepisa mjenice i može se podići u dva slučaja. Prvi je vezan uz izdavanje mjenice u dva ili više primjeraka. U tom slučaju pošalje li imatelj mjenice jedan primjerak na akceptiranje, dužan je u ostalim primjercima označiti ime osobe kod koje se taj primjerak nalazi, a ta je osoba dužna predati taj primjerak mjenice zakonitom imatelju bilo kojeg drugog primjerka mjenice (čl. 65. st. 1. ZM). Odbije li ta osoba predati imatelju nekog od primjeraka mjenice akceptirani primjerak, imatelj može podići perkvizijski protest kojim, da bi mogao ostvariti pravo regresa, mora utvrditi dvije činjenice: 1. da mu na njegov zahtjev nije predan primjerak poslan na akceptiranje i 2. da se ni po jednom drugom primjerku mjenice nije mogao dobiti akcept ili isplata (čl. 65. st. 2. ZM).

Drugi slučaj predviđen je odredbom čl. 67. ZM-a, a odnosi se na slučaj kad osoba kod koje se nalazi izvorna mjenica odbije izvornik predati zakonitom imatelju prijepisa mjenice. Činjenica odbijanja se također utvrđuje perkvizijskim protestom, a podizanje protesta daje imatelju prijepisa pravo postaviti regresni zahtjev protiv osoba koje su indosirale odnosno avalirale prijepis.

Protest zbog neisplate protestnih troškova podiže se u slučaju kad mjenični dužnik isplati mjenični iznos tijekom protestnog postupka, ali izjavi da odbija isplatu protestnih troškova. Ta okolnost utvrđuje se protestom. U tom slučaju mjenica

se predaje dužniku koji ju je isplatio, a naknada troškova zahtijeva se na temelju ovog protesta (čl. 74. ZM).

Protest kod amortizacije (amortizacijski protest). Onaj kome je nestala mjenica može nadležnom sudu mjesta plaćanja podnijeti prijedlog da je amortizira u izvanparničnom postupku. Predlagatelj amortizacije da bi održao pravo na regres protiv trasanta neakceptirane mjenice, kao i protiv trasanta koji je zabranio podnošenje mjenice na akceptiranje, mora tijekom roka određenog za podizanje protesta zbog neakceptiranja ili neisplate podići protest, podnoseći pritom glavni sadržaj nestale mjenice. Takav protest zamjenjuje podnošenje mjenice na akceptiranje ili na isplatu i podizanje odnosnih protesta. Za taj protest ne može se tražiti naknada troškova (čl. 91. st. 1. ZM).

Postupak podizanja protesta

Postupak protesta uređen je odredbama čl. 69. do 77. ZM-a te odredbama Zakona o javnom bilježništvu³¹ i Pravilnika o javnobilježničkim protestnim upisnicima.³² Sudionici postupka su osoba koja podiže protest (protestant), osoba protiv koje se podiže protest (protestat) te javni bilježnik kao protestno tijelo. Protestant je u pravilu zakoniti imatelj mjenice. Tko je protestat ovisi o tome o kojoj je vrsti protesta riječ. Kod protesta zbog neakceptiranja, nedatiranja akcepta, protesta zbog neisplate to je trasat. Kod protesta zbog izostanka uspjeha intervencije to je intervenijent, kod perkvizijskog protesta to je osoba kod koje se mjenica nalazi, a u postupku amortizacijskog protesta protestat je osoba kojoj bi se mjenica, da nije nestala, podnijela na akceptiranje odnosno na isplatu.

Protest se podiže kod javnog bilježnika na čijem je službenom području prebivalište odnosno sjedište osobe protiv koje se podiže protest, pisanim ili usmenim zahtjevom imatelja mjenice, odnosno njegova zastupnika.

Po zaprimljenom zahtjevu javni bilježnik prezentira mjenicu protestatu i poziva ga da ispuni činidbu koja se od njega zahtijeva. Ako se protestat ne nađe u uredu odnosno stanu, ili mu se i kad se nađe zahtjev ne može priopćiti iz bilo kojeg razloga, protestno tijelo nije dužno ponoviti protestni postupak. O tome gdje se nalazi ured odnosno stan protestata protestno tijelo mora se raspitati kod nadležnog upravnog tijela i o neuspjehu zabilježiti u protestu. U protivnom se protestom neće moći dokazati da se ured ili stan nisu mogli pronaći. Nije li protestno tijelo bilo dovoljno brižljivo u raspitivanju, protest je ipak valjan, ali se tijelo time ne oslobađa odgovornosti za štetu (čl. 70. ZM).

---

³¹ Narodne novine broj 78/93, 29/94, 16/07, 75/09, 120/16

³² Narodne novine broj 38/94, 24/99

Isprava o protestu

Ispuni li protestat radnju koju je bio dužan učiniti protestna isprava se ne izdaje već se samo potvrđuje na mjenici da je zahtijevana činidba izvršena i mjenica predaje osobi koja je izvršila isplatu (čl. 73. st. 2. ZM).

Protestna isprava izdaje se imatelju mjenice u slučaju da pozvani ne ispuni činidbu koja se od njega traži odnosno ako ga se ne zatekne na poslovnoj adresi ili stanu ili ako njegov poslovni ured nije bilo moguće pronaći u mjestu u kojemu je trebalo poduzeti tu radnju.

U slučaju djelomične isplate, to se naznačuje na izvornoj mjenici i u protestu i o tome platcu izdaje priznanica na prijepisu protestirane mjenice. Bude li isplaćena mjenična svota, a odbijena isplata mjeničnih troškova, ta se okolnost utvrđuje protestom, a sama mjenica predaje platcu, dok se naknada protestnih troškova može tražiti na temelju ovog protesta (čl. 73. st. 3., čl. 74. ZM).

Isprava o protestu s podnesenom mjenicom mora se bez odlaganja predati imatelju mjenice ili osobi koja je u njegovo ime podnijela mjenicu na protest (čl. 75. ZM).

Protest mora sadržavati (čl. 71. st. 1. ZM-a):

1. prijepis protestirane mjenice,
2. ime ili tvrtku protestanta i protestata,
3. potvrdu da protestat nije ispunio traženu činidbu (ili da ga se nije moglo pronaći ili da mu se iz bilo kojeg razloga nije mogao priopćiti zahtjev),
4. mjesto, dan, mjesec, godinu i sat kad je, i lokal gdje je poduzet, ili bezuvjetno pokušani protestni postupak,
5. datum protesta, broj pod kojim je zaveden u registar protesta, službeni potpis protestnog tijela kao i pečat.

Kad se u propisani obrazac protesta unesu navedeni podaci i kada se protest upiše u protestni upisnik, ovaj akt dobiva značaj isprave o protestu. Protestno tijelo (javni bilježnik) je dužno cijeli sadržaj podignutih protesta uvoditi redom, po njihovu datumu i broju, u protestni upisnik, koji se vode u tri zasebne knjige (čl. 76. st. 1. ZM i čl. 3. Pravilnika o javnobilježničkim protestnim upisnicima).

Protest mora biti poduzet u za to određenom roku, u protivnom imatelj mjenice neće moći ostvariti regresna prava koja mu iz mjenice pripadaju protiv indosanata, trasanta i ostalih obveznika, izuzev akceptanta (čl. 52. st. 1. ZM).

Međutim, postoji mogućnost produženja tih rokova kad se mjenica ne može podnijeti ili protest podignuti zbog nesavladive prepreke, zbog događaja koji imaju značaj više sile. Prema odredbama Zakona ne smatraju se kao slučajevi više sile one prepreke koje su čisto osobne za imatelja mjenice ili za onoga kome je on povjerio da podnese mjenicu ili da podigne protest (čl. 53. st. 1. i 6. ZM). Pri tome se, prema izričitoj zakonskoj odredbi, kao viša sila uzimaju i zakonski propisi neke države koji onemogućavaju podnošenje mjenice odnosno podizanje protesta. U slučaju više sile zakonski rokovi se produžuju dok viša sila ne prestane, a ako traje duže od 30 dana nakon dospelosti, za ostvarenje regresa nije potrebno ni podnošenje ni protestiranje mjenice (čl. 53. st. 3. i 4. ZM).

Zamjena protesta

Zakonom o mjenici dopuštena je zamjena protesta u dva slučaja. Ne zahtijeva li trasant u slogu mjenice da protest bude u obliku javne isprave, protest zbog neakceptiranja ili neisplate može nakon pristanka imatelja mjenice biti zamijenjen pismenom izjavom na mjenici one osobe od koje je zahtijevana činidba - trasat, akceptant, domicilijat, adresat po potrebi ili intervenijent (čl. 77. st. 1. ZM). Tako na primjer, trasat kome je podnesena mjenica na akceptiranje može na mjenicu napisati izjavu „ne akceptiram“, „ne priznajem“ i sl. Akceptant kome je podnesena mjenica na isplatu može na mjenici napisati izjavu „ne plaćam“. Izjava mora biti datirana i potpisana i u tom slučaju imatelj mjenice nije dužan podnijeti zahtjev za protest. Međutim, takva mjenica se mora u roku za podizanje protesta podnijeti javnom bilježniku koji je dužan cijeli sadržaj mjenice unijeti u protestni upisnik i o tome izdati potvrdu na protestiranoj mjenici ili alonžu.

Drugi slučaj zamjene protesta odnosi se na bagatelne mjenice (čl. 77. st. 2. ZM) za koje može biti propisano da protestno tijelo, umjesto protesta, preporučenim pismom dostavi prijepis mjenice svim mjeničnim dužnicima, s napomenom da je mjenica protestirana. O tome se, na zahtjev, izdaje potvrda koja se upisuje u protestnom roku u protestni upisnik.

ZASTARA

Zastarni rokovi nisu jednaki za sve mjenične obveznike. Mjeničnopravni zahtjevi zastarijevaju u trogodišnjem, jednogodišnjem i šestomjesečnom roku. Najdulji je zastarni rok protiv akceptanta, kao glavnog dužnika, protiv koga svi mjeničnopravni zahtjevi zastaraju za tri godine, računajući od dospelosti.

Mjeničnopravni zahtjevi imatelja mjenice protiv indosanta i protiv trasanta zastaraju za godinu dana, računajući od dana pravodobno podignutog protesta, a ako se u mjenici nalazi odredba „bez troškova“ onda od dospelosti.

Mjeničnopravni zahtjevi indosanata jednih protiv drugih i protiv trasanta zastaraju za šest mjeseci, računajući od dana kad je indosant mjenicu iskupio ili od dana kad je protiv njega pokrenut sudski postupak (čl. 78. ZM).

Prekid zastare

Zastara se prekida podnošenjem tužbe sudu.

Jednak pravni učinak imaju: prijava mjenične tražbine u stečajnom odnosno likvidacijskom postupku, ostvarivanje mjeničnopravnih zahtjeva u tijeku parnice, pozivanje u zaštitu, obavijest (podnesena putem suda ili neposredno preporučenom

pošiljkom) kojom tuženik obavještava svog prethodnika da je protiv njega podnesena regresna tužba (čl. 79. ZM).³³

Nakon prekida zastara počinje ponovno teći i to:

1. u slučaju podnošenja tužbe i ostvarivanja zahtjeva u tijeku parnice, od dana posljednje parnične radnje, ako se parnica ne nastavi
2. u slučaju prijave u stečajnom odnosno likvidacijskom postupku, od dana dovršetka stečajnog postupka, a kada se u tim postupcima ospori prijavljena tražbina, od dana osporavanja
3. u slučaju pozivanja u zaštitu i priopćenja o podnesenoj tužbi, od dana kad se parnica pravomoćno dovrši (čl. 80. ZM).

Obustava zastare

U mjeničnom pravu institut zastoja zastare iz građanskog prava pojavljuje se kao institut obustave zastare.

Zastara ne teče (čl. 81. ZM):

1. ako je vjerovnik u tijeku posljednja tri mjeseca prije isteka roka zastare bio spriječen u ostvarivanju svojih mjeničnih prava i to:

- a) uslijed prestanka sudskog rada
- b) uslijed vojne službe u ratu
- c) uslijed više sile

2. dok traje stečaj nad vjerovnikovom imovinom

Nakon prestanka ovih prepreka zastara se ne može završiti prije 30 dana, ako bi njen rok isticao prije tog vremena.

Što se u mjeničnom pravu smatra slučajem više sile određeno je čl. 53. st. 1. i 6. ZM-a. Prema toj zakonskoj odredbi značaj više sile imale bi nesavladive prepreke, ali to nisu one koje su čisto osobne prirode za imatelja mjenice ili za onoga kome je on povjerio podnošenje mjenice ili podizanje protesta. To bi mogle biti epidemija, rat i slično, ako vjerovnika sprječavaju u ostvarivanju mjeničnih prava. Prema izričitoj zakonskoj odredbi to bi bili i eventualni zakonski propisi strane države koji bi to onemogućili.

Prekid i obustava zastare djeluje samo prema onome prema kome je nastao uzrok za prekid odnosno obustavu zastare (čl. 83. ZM).

---

³³ VS RH, Rev-3091/15 od 12. ožujka 2019., u kojoj je navedeno: „Pozivanje tužitelja na odredbu čl. 79. ZM je u ovom slučaju pogrešno, jer tužitelj nije podnio prijavu mjenične tražbine u stečaju koji je vođen nad dužnikom R. d.o.o., nego prijavu tražbine iz dva ugovora o namjenskom zajmu, pri čemu se pozvao i na založno pravo na pokretninama dužnika (motornih vozila) u svezi s kojima je odobren i plasiran zajam. Podnošenjem prijave tražbine iz osnovnog posla u stečaju nad dužnikom R. d.o.o. kojom vjerovnik iz osnovnog posla potražuje preostali neplaćeni dug iz tog posla, nije nastupio prekid zastare tražbine iz mjenice. Tužitelj i ne tvrdi da je u stečaju prijavio tražbinu iz mjenice radi namirenja mjenične svote.“

BJANKO MJENICA

Zakon o mjenici nema izričitih odredaba o bjanko mjenici, a posredno se na bjanko mjenicu odnosi čl. 16. st. 2. koji propisuje mogućnost izdavanja nepotpune mjenice koja se može naknadno popuniti nedostajućim sastojcima. Za razliku od nepotpune mjenice koja je nevaljana, jer u trenutku izdavanja ne sadrži sve bitne sastojke, bjanko mjenici također nedostaje jedan ili više bitnih sastojaka u trenutku izdavanja mjenične isprave, ali postoji namjera njenog izdavatelja da te sastojke naknadno popuni remitent ili onaj koga remitent ovlasti, ali u okvirima postojećeg sporazuma između trasanta/izdavatelja i remitenta te da ju podnese na isplatu.

Minimalni sadržaj koji bjanko mjenica mora imati u trenutku izdavanja je potpis trasanta i/ili akceptanta kod trasirane bjanko mjenice odnosno potpis izdavatelja kod vlastite bjanko mjenice. Sve ostale sastojke ovlašten je primatelj mjenice naknadno popuniti u skladu s ovlaštenjima koje mu je dao njen izdavatelj.

Bjanko mjenica postaje mjenicom tek kada ovlaštena osoba naknadno popuni bitne sastojke koji su u trenutku izdavanja nedostajali. Rizik izdavanja bjanko mjenice je u tome što izdavatelj ne može spriječiti popunjavanje mjenice protivno postignutom sporazumu kod njezina izdavanja (npr. popunjavanje iznosom koji ne odgovara stvarnom stanju duga, određivanje roka dospelosti koji je duži od roka zastare iz osnovnog posla i sl.).

Pri tome je rizik za mjeničnog dužnika manji dok je mjenica kod prvog primatelja, vjerovnika iz osnovnog posla koji je ujedno i imatelj mjenice, koji je pri popunjavanju postupio protivno ugovoru, jer podnese li tako popunjenu mjenicu na isplatu dužnik može istaknuti prigovor protuugovornog popunjavanja, što naravno u postupku mora i dokazati. Međutim, ako je mjenica prenesena (indosirana) na indosatara, koji je naknadno ispunio mjenicu protivno postojećem sporazumu, dužnik jedino može prigovoriti njegovoj savjesnosti, da je prilikom sjecanja mjenice postupao zlonamjerno ili s velikom nepažnjom (čl. 16. st. 2. ZM), što je u praksi teško dokazati.³⁴

---

³⁴ VS RH, Rev-144/13 od 3. srpnja 2019., u kojoj je navedeno: „O zlonamjernom stjecanju mjenice moglo bi se govoriti, primjerice, u slučaju da je tužitelj znao da mu je prednik mjenicu indosirao zato da bi izbjegao neki izdavateljev prigovor. Niti iz jednog činjeničnog utvrđenja u ovom postupku ne proizlazi, međutim, zaključak da bi tužitelj mjenicu stekao zlonamjerno. S obzirom na činjenična utvrđenja, nije dokazano ni da je tužitelj pri stjecanju mjenice postupio s velikom nepažnjom. Pogrešno je tuženikovo shvaćanje, kao i shvaćanje prvostupanjskog suda da bi odredba čl. 16. st. 2. ZM u konkretnom slučaju od tužitelja zahtijevala to da se posebno raspituje za sadržaj ugovora o zajmu, odnosno da ga od zajmodavca traži na uvid, te da takav propust treba podvesti pod pojam velike nepažnje, u situaciji kada tužitelj ne mora znati da postoji pisana isprava o ugovoru o zajmu (za koji Zakonom o obveznim odnosima, „Narodne novine“ br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96 i 112/99, obvezatnost oblika i nije propisana) i u kojoj je sadržan i sporazum o naknadnom ispunjenju bjanko mjenice, a tužiteljevo znanje za postojanje takve isprave i samim tim za poznavanje njenoga sadržaja prvostupanjski sud nije utvrdio.“

Stoga da bi izdavatelj izbjegao štetne posljedice ispunjavanja mjenice protivno sporazumu u slučaju njezina prenošenja na treću osobu, trebao bi zabraniti prijenos mjenice unošenjem klauzule „ne po naredbi“, čime mjenica postaje rekta mjenica. Time se postiže zaštita trasanta odnosno izdavatelja jer može podnijeti prigovor ispunjenja mjenice protivno ovlaštenju za njezino ispunjenje ako je imatelj mjenice sudionik osnovnog posla.

Bjanko mjenica se najčešće koristi kao sredstvo osiguranja plaćanja budućih tražbina koje u trenutku njezina izdavanja još nisu precizirane. Posebno je to slučaj kod sklapanja ugovora o kreditu, kada banka ima pravo, ako korisnik kredita padne u zakašnjenje s otplatom, cijeli neotplaćeni iznos kredita naplatiti putem mjenice koju je u trenutku nastanka kreditnog odnosa predao kao bjanko mjenicu. Naime, u trenutku nastanka osnovnog pravnog posla (npr. ugovora o kreditu), kada se izdaje mjenica, do trenutka naplate putem mjenice, iznos duga iz osnovnog posla nije jednak, on može biti manji jer je dužnik dio duga otplatio, a može biti i veći jer je uvećan za kamate. Stoga je važno da mjenični vjerovnik, imatelj bjanko mjenice, može naknadno upisati mjenični iznos, kao i datum dospijeca mjenice, ako dođe u situaciju da dužnik ne izvršava uredno svoju obvezu.

Bjanko mjenica često ima i potpise prikrivenih jamaca-žiranata sa svrhom ojačanja mjenične obveze i veće sigurnosti za vjerovnike u naplati mjenične tražbine. Žirant stavlja potpis kao trasant ili kao indosant.

Rokovi određeni Zakonom o mjenici za podnošenje mjenice na isplatu se ne mijenjaju kod bjanko mjenice. Tako se mjenica s dospjećem po viđenju mora podnijeti na isplatu u roku od godinu dana od dana izdanja, a ostale na dan dospijeca ili najkasnije u roku dva radna dana od dana dospijeca.

Pitanje koje se pojavilo u praksi je kako se određuje dospjelost bjanko mjenice? Mjenica se popunjava u skladu sa sporazumom za popunjavanje mjenice mjeničnog vjerovnika i dužnika, a u nedostatku sporazuma ili ovlaštenja za popunjavanje, ili ako sporazum ne sadržava sve bitne elemente za popunjavanje, mjenica se popunjava u skladu s uvjetima i rokovima otplate iz osnovnog posla.³⁵

Međutim, postavilo se i pitanje može li imatelj mjenice označiti dospjelost po svojoj volji kad je to sukladno sporazumu za popunjavanje mjenice, ali protivno određenju dospjelosti u osnovnom poslu odnosno mora li dospjelost mjenice biti označena sukladno dospjelosti obveze iz osnovnog posla, a s tim u vezi i od kada se računa početak tijeka zastare?

---

³⁵ VS RH, Rev-399/15 od 30. listopada 2019. u kojoj je navedeno: „Bjanko mjenica je u ovom slučaju izdana radi osiguranja tražbine iz ugovora o kreditu i vjerovnik iz toga ugovora je bio ovlašten popuniti mjenicu koja služi osiguranju njegove tražbine u skladu s međusobnim sporazumom vjerovnika i dužnika. S obzirom na to da između tužitelja i tuženika nema posebnog sporazuma o popunjavanju mjenične isprave, imatelj mjenice je bio ovlašten popuniti mjenicu u skladu s uvjetima i rokovima otplate iz osnovnog posla. Kako je u ovom slučaju u postupku pred nižestupanjskim sudovima utvrđeno da je mjenica pravilno popunjena, sukladno volji stranaka i (time) u skladu s osnovnim pravnim poslom, a takvo se činjenično utvrđenje ne može preispitivati u revizijskoj fazi postupka. Stoga je pravilno pravno shvaćanje drugostupanjskog suda da je tužitelj zakoniti imatelj mjenice koju je tuženik izdao kao vlastitu bjanko mjenicu, a koju je tužitelj ovlašteno popunio. Popunjavanjem mjenice je uspostavljen mjeničnopravni odnos između tužitelja i tuženika te je tuženik postao mjenični dužnik koji je dužan na poziv imatelja mjenice isplatiti mu mjeničnu svotu (koju nesporno nije isplatio).“

U sudskoj praksi prihvaćeno je pravno shvaćanje da dospelost mjenice mora biti označena u skladu s dospjelošću obveze iz osnovnog posla.³⁶ Sporazum za popunjavanje mjenice (u poslovanju se pojavljuje pod nazivom mjenično očitovanje, mjenična izjava i sl.) trebao bi sadržavati ovlaštenje imatelju mjenice da u skladu s načelom savjesnosti i poštenja i Zakonom o mjenici te bitnim elementima sklopljenog ugovora popuni mjenicu označavanjem dospelosti i mjeničnog iznosa.

Dodatni argument protiv ovlaštenja imatelja mjenice za označavanje mjenice dospelom „po svojoj volji“ je da bi to bilo u suprotnosti s odredbama Zakona o mjenici o dospelosti mjenično pravne obveze (čl. 32.)³⁷ i zastari mjenično pravnih zahtjeva (čl. 78.).³⁸

Ističe se i da zastarni rok u kojem zastarijevaju mjeničnopravni zahtjevi daje pravnu sigurnost mjeničnopravnim dužnicima da se od njih neće moći naplatiti neki mjeničnopravni zahtjevi nakon proteka određenog zastarnog roka od dospelosti mjeničnopravnog zahtjeva odnosno pravodobno podignutog protesta tj. da će se moći uspješno protiviti takvim zahtjevima isticanjem prigovora zastare mjeničnopravnog zahtjeva.³⁹

Takvo shvaćanje prihvaćeno je prethodno na sjednici Građanskog odjela Vrhovnog suda Republike Hrvatske Su IVg 46/07-4 od 16. travnja 2007. koje glasi:

„Ništava je odredba sporazuma o popunjavanju bianco mjenice po kojoj je imatelj bianco mjenice ovlašten po svojoj volji učiniti bianco mjenicu dospelom. U tom slučaju dospelost mjenice se određuje u skladu s osnovnim pravnim poslom.“

VLASTITA MJENICA

Vlastita mjenica je isprava u kojoj se njen izdavatelj obvezuje da će sam o dospelosti platiti mjenicu. Pojedini sastojci vlastite mjenice jednaki su sastojcima trasirane mjenice, uz razliku što u trenutku izdavanja trasirana mjenica sadržava tri subjekta, trasanta, trasata i remitenta, a vlastita mjenica u trenutku izdavanja sadržava samo dva subjekta, izdavatelja i remitenta, nema trasata. Osoba koja izdaje vlastitu mjenicu naziva se izdavateljem, a ne trasantom, jer mjenicu ne vuče na treću

---

³⁶ VS RH, Rev-760/04 od 16. siječnja 2008., Rev-x-329/11 od 30. studenoga 2011., Rev-533/15 od 16. listopada 2018., Rev-3009/15 od 29. siječnja 2019., Rev-3091/15 od 12. ožujka 2019., Rev-3097/18 od 11. rujna 2019. i dr.

³⁷ Prema odredbi čl. 32. ZM-a mjenica se može izdati po viđenju, na određeno vrijeme po viđenju, na određeno vrijeme od dana izdanja, na određeni dan, a mjenice u kojima je dospelost drukčije naznačena su ništave.

³⁸ Prema odredbi čl. 78. ZM-a svi mjeničnopravni zahtjevi protiv akceptanta zastarijevaju za tri godine, računajući od dospelosti; mjeničnopravni zahtjevi imatelja mjenice protiv indosanta i protiv trasanta zastarijevaju za godinu dana, računajući od dana pravodobno podignutog protesta, a ako se u mjenici nalazi odredba „bez troškova“ onda od dospelosti; mjeničnopravni zahtjevi indosanata jednih protiv drugih i protiv trasanta zastarijevaju za šest mjeseci, računajući od dana kad je indosant mjenicu iskupio ili od dana kad je protiv njega kod suda postupljeno.

³⁹ VS RH, Rev-760/04 od 16. siječnja 2008., Rev-533/15 od 16. listopada 2018., Rev-3091/15 od 12. ožujka 2019. i dr.

osobu. Trasirana mjenica sadrži bezuvjetan nalog na plaćanje određenog iznosa novca, dok vlastita mjenica sadrži bezuvjetno obećanje izdavatelja da će sam platiti mjenični iznos („Platit ću“). Ostali sastojci vlastite mjenice identični su s onima kod trasirane mjenice.

Bitni sastojci vlastite mjenice su (čl. 109. ZM):

1. oznaka da je mjenica, unesena u sam slog isprave na jeziku na kome je ona sastavljena,
2. bezuvjetno obećanje izdavatelja da će se platiti određeni iznos novca,
3. oznaka dospelosti,
4. mjesto gdje se plaćanje treba obaviti,
5. ime onoga kome se ili po čijoj se naredbi mora platiti,
6. oznaku dana i mjesta gdje je vlastita mjenica izdana,
7. potpis onoga koji mjenicu izdaje (izdavatelj).

Spomenute presumpcije koje vrijede kod trasirane mjenice (dospjelost, mjesto plaćanja i mjesto izdavanja) vrijede i za vlastitu mjenicu. Vlastita mjenica u kojoj nije označena dospelost smatra se kao mjenica po viđenju, a ako u njoj nije naznačeno mjesto izdavanja smatra se da je izdana u mjestu koje je označeno uz izdavateljevo ime. Ako nije označeno mjesto plaćanja, kao mjesto plaćanja vrijedi ono mjesto koje je naznačeno kao mjesto izdavanja mjenice. Ujedno se presumira da je to izdavateljevo prebivalište.

I vlastita mjenica podvrgnuta je strogim pravilima mjeničnog prava pa isprava kojoj nedostaje ma koji od bitnih sastojaka vlastite mjenice nema kvalifikaciju mjenice, osim u navedenim presumptivnim slučajevima (čl. 110. ZM).

Na vlastitu mjenicu primjenjuju se općenito pravila koja vrijede za trasiranu mjenicu, osim onih odredaba koje su u suprotnosti s njenom prirodom. Tako se, na primjer, na nju neće primjenjivati odredbe o akceptu, jer akcept pretpostavlja postojanje trasata, kojega u vlastitoj mjenici nema. Nadalje, izdavatelj ne može mjenicu avalirati ili biti posrednikom za nekog od regresnih obveznika s obzirom na to da je to nespojivo s njegovom funkcijom glavnog dužnika. Kod vlastite mjenice ne može se podizati protest prije dospelosti, moguć je samo protest zbog neisplate. No analogno će se primjenjivati odredbe o trasiranoj mjenici, kao što su odredbe o indosamentu, o dospelosti, o plaćanju, o regresu zbog neisplate, o intervenciji, o prijepisima, o preinačenju mjenice, o protestu, o zastari, o neopravdanom obogaćenju, pravu zaloga i pridržaja, o amortizaciji, o sukobu zakona, o općim odredbama (čl. 111. ZM-a).

Izdavatelj vlastite mjenice ima status glavnog mjeničnog dužnika pa odgovara za njezinu isplatu onako kako odgovara akceptant trasirane mjenice (čl. 112. st. 1. ZM). Stoga će se pravila mjeničnog prava koja se primjenjuju na akceptanta, na odgovarajući način primjenjivati i u vlastitoj mjenici s obzirom na položaj njenog izdavatelja. Tako se određena ograničenja koja se odnose na akceptanta odnose i na izdavatelja vlastite mjenice. Primjerice, kako se u svojstvu avalista ili intervenijenta ne može pojaviti akceptant tako se u tom svojstvu ne može pojaviti niti izdavatelj vlastite mjenice. Također, analogno domiciliranoj trasiranoj mjenici, za domiciliranu vlastitu mjenicu značajno je da je u njoj naznačeno mjesto plaćanja različito od

prebivališta njenog izdavatelja odnosno da označena osoba platca nije identična s izdavateljem.

Za mjeničnu tužbu protiv izdavatelja ne treba protesta. Protest je potreban samo za regres protiv indosanata i drugih mjeničnih obveznika. Izdavatelj nije regresni dužnik nego glavni dužnik. Međutim, ako se radi o vlastitoj mjenici na određeno vrijeme po viđenju, ona se mora podnijeti izdavatelju na viđenje, koji mora staviti zabilješku „vidio“ s datiranim potpisom na samoj mjenici, a rok po viđenju teče od datuma viđenja. U protivnom bi ovlaštenik morao mjenicu protestirati, od čijeg datuma teče rok po viđenju.

I vlastita mjenica se može izdati kao bjanko mjenica tj. takva kojoj u trenutku izdavanja nedostaje koji od bitnih sastojaka (npr. iznos, dospelost, dan izdavanja), pod pretpostavkom da postoji ugovorni odnos između izdavatelja i remitenta, prema kojem je remitent ovlašten naknadno ju popuniti.

Iako se za valjanost mjenice ne zahtijeva da se za njeno izdavanje koristi mjenični obrazac, nego je dovoljno da ta isprava sadržava bitne sastojke mjenice te da je obrazac mjenice propisan i izdan samo za trasiranu mjenicu, najčešće se i za vlastitu mjenicu koristi mjenični blanket. U tom slučaju izdavatelj potpisuje mjenicu kao trasant i navodi sebe kao trasata pa je riječ o vlastitoj trasiranoj mjenici, a ako je još i akceptirao mjenicu formalno bi se radilo o akceptiranoj vlastitoj trasiranoj mjenici, a ne o vlastitoj mjenici.

VLASTITA TRASIRANA MJENICA

Mjenično pravo dopušta kumuliranje mjeničnih funkcija u jednoj osobi. Tako se mjenica može vući (trasirati) i na trasanta (čl. 3. st. 2. ZM). Trasant može sebe označiti kao osobu koja je pozvana na isplatu mjenice (trasat), dakle, trasant i trasat su ista osoba. Tada se radi o vlastitoj trasiranoj mjenici.⁴⁰ Vlastita trasirana mjenica je zapravo podvrsta trasirane mjenice,⁴¹ a ne vlastite mjenice. Značaj ove razlike posebno se očituje u pitanju odgovornosti izdavatelja, jer je kod vlastite mjenice on glavni dužnik, a kod trasirane mjenice samo regresni dužnik, ako mjenicu nije još i akceptirao.

Izdavanjem vlastite trasirane mjenice izdavatelj se nije, premda je sam sebe označio kao trasata, samim time obvezao i na plaćanje. Budući da se prema strogo

---

⁴⁰ VS RH, Rev-296/10 od 3. svibnja 2012., u kojoj je navedeno: „Mjenicu je prvotuzenik akceptirao, a na poleđini se drugotuzenik potpisao kao avalist. Radi se o trasiranoj vlastitoj mjenici pri čemu je prvotuzenik koristio mogućnost iz čl. 3. st. 2. Zakona o mjenici (...) te je mjenicu trasirao na sebe kao trasata. Činjenica da su trasant i trasat ista osoba ne oduzima joj svojstvo trasirane mjenice pa kako spomenuta mjenica sadrži sve sastojke koje zakon zahtijeva za bitne sastojke trasirane mjenice radi se o valjanoj mjenici ...“

⁴¹ Tako Rastovčan, Luger-Katušić, op.cit. u bilj. br. 6., str. 35., 36; Drukčije je stajalište angloameričkog prava. Englesko pravo prepušta imatelju mjenice da on odluči hoće li u takvom slučaju ispravu tretirati kao trasiranu ili kao vlastitu mjenicu (P. II. Sec. 5/2/Bill of Exchange Act). Američko pravo pak izravno određuje da u tom slučaju isprava vrijedi kao vlastita mjenica (paragraf 3-118/a/Uniform Commercial Code); Tako i Šimunec, N., Vlastita trasirana mjenica i vlastita mjenica, Informator, br. 5080, 13. 11. 2002.

formalnim odredbama Zakona o mjenici status glavnog dužnika može steći jedino stavljanjem na mjenicu izjave o akceptu, to i trasant-trasat vlastite trasirane mjenice može postati glavni dužnik samo akceptiranjem te mjenice. Stoga je status trasata vlastite trasirane mjenice, koji je ujedno i trasant, jednak statusu trasata trasirane mjenice.

Kod izdavanja vlastite trasirane mjenice remitent će biti u boljem položaju kod naplate mjenice ako trasant-trasat već kod njenog izdavanja akceptira mjenicu, pa će u tom slučaju trasant odmah potpisati mjenicu dva puta, jednom kao trasant (u donjem desnom kutu ispod teksta mjenice), a drugi puta kao akceptant (na lijevoj strani pod oznakom „prihvaćamo“).

Radi jednostavnosti isplate poželjna je i klauzula o domiciliranju na banku dužnika, u kojem slučaju se mjenica podnosi na isplatu banci koja vodi dužnikov račun, u protivnom bi se mjenica podnosila na isplatu izravno dužniku. Dodatna poteškoća kod naplate neakceptirane mjenice je u tome što ju vjerovnik neće moći podnijeti na isplatu banci koja vodi račun dužnika jer banka neće isplatiti mjenicu bez akcepta s obzirom na to da banka neće izvršiti isplatu bez volje trasata, odnosno ako i bude podnesena na isplatu banka će isplatu odbiti i vratiti mjenicu podnositelju.⁴²

Ako vlastita trasirana mjenica nije akceptirana vjerovnik će radi njene naplate morati poduzeti određene mjenične radnje. Mjenični vjerovnik može i tada mjenicu podnijeti na akcept trasantu-trasatu u roku koji će ovisiti o naznaci dospelosti na mjenici. Ako je tada trasant-trasat akceptirao mjenicu, imatelj mjenice će je nakon dospjeća podnijeti na isplatu, a ako je akcept odbijen imatelj mjenice može i tada čekati do dospjeća i nakon toga ju podnijeti na isplatu ili može odmah podići protest zbog neakceptiranja mjenice i pokrenuti regresni postupak protiv trasanta-trasata (pokretanjem ovršnog postupka podnošenjem prijedloga za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave).

Negativna posljedica za vjerovnika imatelja neakceptirane mjenice može biti i u slučaju da je propustio pravodobno podignuti protest zbog neakceptiranja ili neisplate jer bi tada izgubio pravo na naplatu mjenice od trasanta-trasata kao glavnog dužnika, kao i od avalista i indosanata, a u takvom slučaju bi zastara protiv trasanta-trasata bila godinu dana, a ne tri godine kao u slučaju akceptirane mjenice (čl. 78. st. 1. i 2. ZM).

Primjer vlastite mjenice

U Zagrebu 20. ožujka 2020.

Platit ćemo za ovu mjenicu 20. lipnja 2020. po naredbi Zed d.o.o. Zagreb, Kupaska 2, iznos od 50.000,00 kuna (pedeset tisuća kuna).

---

⁴² VTS RH, Pž-4508/03 od 24. listopada 2006. u kojoj je navedeno: „Predmetna mjenica je vlastita trasirana mjenica. Činjenica da je izdatnik (trasant) i trasat ista osoba ne oduzima ispravi kvalifikaciju trasirane mjenice. Potpis što ga je na vlastitu mjenicu stavio netko u svojstvu trasanta nikada ne vrijedi kao akcept. Međutim, trasirana mjenica domicilirana na Zavod za platni promet (kao što je predmetna mjenica) treba biti akceptirana jer je tek na temelju trasatove izjave o akceptu domicilijat – ZAP ovlašten za isplatu s trasatovog računa. Podnese li imatelj za isplatu neakceptiranu trasiranu mjenicu ZAP je treba odbiti isplatiti i mora je vratiti podnositelju.“

Plaćanje u Zagrebu

Izdavatelj:
List d.o.o. Zagreb
Zagrebačka 1
Direktor: Marko Markić
(potpis)

Primjer domicilirane vlastite mjenice

U Zagrebu 20. ožujka 2020.

Platit ćemo za ovu mjenicu 20. lipnja 2020. po naredbi Zed d.o.o. Zagreb, Kupska 2, iznos od 50.000,00 kuna (pedeset tisuća kuna).
Plaćanje u Zagrebačkoj banci d.d. Zagreb

Izdavatelj:
List d.o.o. Zagreb
Zagrebačka 1
Direktor: Marko Markić
(potpis)

Primjer vlastite trasirane mjenice

U Zagrebu 20. ožujka 2020.

=50.000,00 kn

20. lipnja 2020. platite za ovu mjenicu po naredbi Zed d.o.o. Zagreb, Kupska 2, iznos od pedeset tisuća kuna
trasatu List d.o.o. Zagreb, Zagrebačka 1
Plaćanje kod Zagrebačke banke d.d. Zagreb

Trasant:
List d.o.o. Zagreb
Zagrebačka 1
Direktor: Marko Markić
(potpis)

SUDSKA PRAKSA EUROPSKOG SUDA

1.3. Presuda C-176/17 od 13. rujna 2018., Profi Credit Polska S.A. protiv Mariusza Wawrzoseka

Uporaba bjanko vlastitih mjenica kao sredstva osiguranja za ugovore o potrošačkim kreditima te je li postupak za izdavanje platnog naloga na temelju mjenice kojom se osiguravaju obveze koje proizlaze iz ugovora o potrošačkom kreditu u skladu s Direktivom o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima⁴³ i

---

⁴³ Direktiva Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima (SL 1993., L 95., str. 29.; SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 12., str. 24.)

Direktivom o ugovorima o potrošačkim kreditima⁴⁴ bilo je predmetom zahtjeva za prethodnu odluku Europskog suda (dalje: Sud), podnesen od poljskog suda, kojim je prvi puta Sudu upućeno pitanje postoji li obveza nacionalnog suda po službenoj dužnosti provjeriti nepoštenost ugovorne odredbe koja ulazi u područje primjene Direktive o nepoštenim uvjetima u potrošačkim kreditima i u slučaju kada ispituje mjenicu, a mjenica je izdana kao osiguranje tražbine iz ugovora o potrošačkom kreditu.

Poljsko postupovno pravo propisuje (vrlo slično hrvatskom), brz postupak za izdavanje platnog naloga na temelju mjenice koji se ograničava na formalno ispitivanje mjenice. Ako se mjenica koristi kao sredstvo osiguranja ugovora o kreditu, postupak za izdavanje platnog naloga tada isključuje ispitivanje temeljnog ugovora o kreditu. Postupak izdavanja platnog naloga odvija se u dva dijela, u prvom dijelu podnosi se zahtjev za izdavanje platnog naloga uz podnošenje, u ovom slučaju, mjenice. Za donošenje rješenja o izdavanju platnog naloga dovoljno je provjeriti je li mjenica formalno pravilno sastavljena. U drugom dijelu, ako je dužnik na kojeg se odnosi mjenična isprava podnio prigovor protiv rješenja o izdavanju platnog naloga, on može osporavati ne samo mjeničnu obvezu, nego i postojeći temeljni odnos, uključujući primjerice ugovor o potrošačkom kreditu.

Sud koji je uputio zahtjev u biti je pitao: „Moraju li se članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1. Direktive 93/13 tumačiti na način da im se protivi nacionalno zakonodavstvo, poput onog o kojemu je riječ u glavnom postupku, kojim se dopušta donošenje rješenja o izdavanju platnog naloga na temelju formalno valjane mjenice kojom se osigurava potraživanje koje proizlazi iz ugovora o potrošačkom kreditu, kada sud kojemu je podnesen zahtjev za izdavanje platnog naloga nema ovlast ispitivanja eventualne nepoštenosti odredbi tog ugovora.“

Čl. 6. st. 1. Direktive 93/13 glasi:

„Države članice utvrđuju da u ugovoru koji je prodavatelj robe ili pružatelj usluge sklopio s potrošačem prema nacionalnom pravu nepoštene odredbe nisu obvezujuće za potrošača, a da ugovor u tim uvjetima i dalje obvezuje stranke ako je u stanju nastaviti važiti i bez tih nepoštenih odredaba.“

Čl. 7. st. 1. Direktive 93/13 glasi:

„U interesu potrošača i tržišnih konkurenata države članice osiguravaju da postoje primjerena i djelotvorna sredstva za sprječavanje stalnog korištenja nepoštenih odredaba u ugovorima koji prodavatelji robe i pružatelji usluga sklapaju s potrošačima.“

Sud je istaknuo, kako bi se utvrdilo protivi li se nacionalni postupak pravu na djelotvornu sudsku zaštitu, nacionalni sud koji vodi postupak mora utvrditi, dovode li oblici postupka povodom prigovora koje predviđa nacionalno pravo do nastanka nezanemarive opasnosti da dotični potrošači ne ističu potreban prigovor. Naime, ako

---

⁴⁴ Direktiva 2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 87/102/EEZ (SL 2008., L 133, str. 66.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 13., str. 58. i ispravak SL 2014., L 283, str. 66.)

ne postoji djelotvoran nadzor moguće nepošteno naravi odredaba predmetnog ugovora, ne može se jamčiti poštovanje prava dodijeljenih Direktivom 93/13.

Među primjerenim i djelotvornim sredstvima kojima se potrošačima jamči djelotvorna sudska zaštita mora biti i mogućnost podnošenja tužbe ili podnošenja prigovora u razumnim postupovnim uvjetima, tako da za izvršavanje njihovih prava nisu propisani uvjeti, osobito glede rokova ili troškova, koji sprečavaju izvršavanje prava zajamčenih Direktivom 93/13.

Iako prema poljskom pravu tuženik u prvom dijelu postupka ima pravo pobijati platni nalog, Sud zaključuje da je to pravo na prigovor podvrgnuto restriktivnim uvjetima. Naime, rok za podnošenje prigovora je dva tjedna, s tim da tuženik mora precizirati pobija li platni nalog u cijelosti ili djelomično i navesti, pod prijetnjom nedopuštenosti, sve prigovore, činjenice i dokaze koji su temelj za ispitivanje nepoštenosti odredbi ugovora o zajmu. Usto, prema poljskom pravu, tuženik mora snositi tri četvrtine sudskih troškova ako podnese prigovor protiv platnoga naloga, dok tužitelj mora platiti samo četvrtinu troškova.

Kako je u svojem mišljenju istaknula nezavisna odvjetnica, navedene u poljskom pravu predviđene pretpostavke za podnošenje prigovora dovode do pretjeranog otežavanja ostvarivanja prava koja su potrošaču dodijeljena Direktivom o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima i stoga se protive načelu djelotvornosti. Slijedom toga, postupak kao što je poljski nije u skladu s Direktivom o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima u mjeri u kojoj potrošaču pretjerano otežava podnošenje prigovora protiv platnoga naloga izdanog na temelju vlastite mjenice, tako što sudu dopušta ispitivanje nedopuštenosti samo u slučaju odgovarajućeg prigovora potrošača, od potrošača zahtijeva da činjenice i dokazna sredstva kojima se sudu omogućuje to ispitivanje podnese u roku od dva tjedna od dostave platnog naloga, i tako što potrošača stavlja u nepovoljniji položaj pri snošenju sudskih troškova.

Sud je donio sljedeću presudu:

„Članak 7. stavak 1. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim odredbama u potrošačkim ugovorima treba tumačiti na način da mu se protivi nacionalni propis poput onoga u kojemu je riječ u glavnom postupku koji omogućuje donošenje rješenja o izdavanju platnog naloga na temelju formalno valjane mjenice kojom se osigurava potraživanje koje proizlazi iz ugovora o potrošačkom kreditu kada sud kojemu je podnesen zahtjev za izdavanje platnog naloga nema ovlast ispitivati eventualnu nepoštenost odredbi tog ugovora jer pravila za izvršenje prava na podnošenje prigovora protiv takvog rješenja ne omogućuju osiguranje poštovanja prava koja potrošač ima na temelju te direktive.“

1.4. Presuda C-419/18 i C-483/18 od 7. studenoga 2019., Profi Credit Polska S.A. protiv Bogumile Wlostovske i dr., Profi Credit Polska S.A. protiv OH

Zahtjevi za prethodnu odluku u spojenim predmetima upućeni su u okviru spora između društva Profi Credit Polska S. A. i Bogumile Włostowske i dr. te u

okviru spora između društva Profi Credit Polska S. A. i osobe OH, u vezi sa zahtjevima za isplatu mjeničnih dugova proizišlih iz ugovora o zajmu na temelju vlastitih bjanko mjenica koje su tuženici izdali.

Poljskom sudu koji je uputio zahtjev u prvom predmetu (C-419/18) dvojbeno je, kao prvo, može li, prema direktivama 93/13 i 2008/48, prodavatelj robe ili pružatelj usluga kao zajmodavac posredstvom vlastite bjanko mjenice koju mu je izdao zajmoprimac osigurati naplatu novčanog potraživanja od zajmoprimca koje proizlazi iz ugovora o potrošačkom kreditu. Naime, izdavanjem vlastite mjenice nastala je apstraktna obveza, a iz nacionalnih propisa proizlazi da je, u slučaju tužbe za plaćanje zasnovane na vlastitoj mjenici, opseg sudskog nadzora ograničen na mjenični odnos i ne može se proširiti na temeljni odnos iz kojeg je mjenični odnos proizišao. Nacionalni sud smije samo povodom prigovora koji je istaknuo dužnik provjeriti je li mjenica ispunjena u skladu sa sklopljenim sporazumom. U mjeničnim postupcima nacionalni sud stoga ne raspolaže pravnom osnovom da po službenoj dužnosti ispita temeljni pravni odnos, osim ako tuženik istakne prigovore, što može imati za posljedicu proširenje parnice na način da u nju bude uključen i temeljni odnos.

Kao drugo, sud koji je uputio zahtjev pita se o opsegu vlastitih ovlasti u okviru tužbe za plaćanje podnesene na temelju vlastite mjenice, tj. je li sudska praksa Suda u vezi s obvezom ispitivanja nacionalnog suda po službenoj dužnosti nepoštenosti uvjeta iz ugovora koji ispituje jednako primjenjiva i na odredbe ugovora zaključenog s potrošačem u parnici u kojoj prodavatelj robe ili pružatelj usluga traži plaćanje svojeg potraživanja na temelju vlastite bjanko mjenice, kojom se osigurava naplata tog potraživanja. Upiti tog suda odnose se isto tako i na utjecaj takvog ispitivanja u odnosu na načelo dispozitivnosti, kako je navedeno u poljskom pravu, prema kojem sud ne može odlučivati o zahtjevu koji nije iznesen u tužbi niti može odlučiti izvan granica tužbenog zahtjeva.

Prvim pitanjem sud je u biti pitao: „Trebali li čl. 3. st. 1., čl. 6. st. 1. i čl. 7. st. 1. Direktive 93/13 kao i članak 10. Direktive 2008/48 tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis koji omogućuje osiguranje naplate potraživanja iz ugovora o potrošačkom kreditu, sklopljenog između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača, posredstvom vlastite bjanko mjenice.“

Drugim pitanjem u predmetu C-419/18 i pitanjem u predmetu C-483/18 sudovi su u biti pitali: „Trebali li čl. 6. st. 1. i čl. 7. st. 1. Direktive 93/13 kao i čl. 10. Direktive 2008/48 tumačiti na način da – kada u okolnostima poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku nacionalni sud izražava ozbiljne sumnje u osnovanost zahtjeva na temelju vlastite mjenice namijenjene osiguranju potraživanja koje proizlazi iz ugovora o potrošačkom kreditu i kada je tu mjenicu, koju je u početku izdavatelj izdao bjanko, korisnik naknadno ispunio – taj sud mora po službenoj dužnosti ispitati jesu li odredbe koje su ugovorile stranke nepoštene i u tom pogledu može zahtijevati od prodavatelja robe ili pružatelja usluga da podnese ispravu u kojoj su te odredbe utvrđene, tako da navedeni sud bude u mogućnosti osigurati poštovanje prava koja potrošači imaju na temelju tih direktiva.“

Glavni postupak koji se vodi u predmetu C-483/18 između društva Profi Credit Polska i osobe OH odnosi se na okolnosti usporedive s onima iz predmeta C-419/18.

Različite situacije u ta dva predmeta su u tome što u prvom postupku u predmetu C-419/18 nacionalni sud raspolaže ugovorom o potrošačkom kreditu, dok u drugom postupku u predmetu C-483/18 to nije slučaj.

Sud je naveo da iz ustaljene sudske prakse proizlazi da je na nacionalnom sudu da po službenoj dužnosti poduzme mjere izvođenja dokaza kako bi utvrdio ulazi li odredba ugovora koji je predmet spora koji se pred njim vodi i koji je sklopljen između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača u područje primjene Direktive i, u slučaju potvrdnog odgovora, ocijeni eventualnu nepoštenost takve odredbe. Ako ne postoji djelotvoran nadzor moguće nepoštene naravi odredaba predmetnog ugovora, ne može se jamčiti poštovanje prava dodijeljenih Direktivom 93/13.

Iz toga slijedi da, kada je pred nacionalnim sudom pokrenuta parnica povodom zahtjeva koji se temelji na vlastitoj mjenici, koja je u početku izdana bjanko, a kasnije ispunjena, namijenjenoj osiguranju potraživanja iz ugovora o potrošačkom kreditu, o čijoj osnovanosti taj sud ima ozbiljne sumnje, čl. 6. st. 1. i čl. 7. st. 1. Direktive 93/13 nalažu da taj sud bude u mogućnosti tražiti podnošenje isprava na kojima se taj zahtjev temelji, uključujući mjenični sporazum, kada takav sporazum prema nacionalnim propisima predstavlja prethodni uvjet za izdavanje te vrste mjenice.

Sud naglašava da prethodna razmatranja nisu u proturječju s načelom dispozitivnosti, na koje se poziva sud koji je uputio zahtjev. Naime, okolnost da nacionalni sud traži od podnositelja da podnese ispravu ili isprave koje služe kao temelj tog zahtjeva dio je postupka izvođenja dokaza jer takav zahtjev služi isključivo utvrđenju osnovanosti tužbe.

S obzirom na navode sudova koji su uputili zahtjev, da oni mogu provjeriti je li mjenica bila ispunjena u skladu sa zaključenim sporazumom samo povodom prigovora koji je uputio dužnik, Sud podsjeća da je obveza države članice da poduzme sve potrebne mjere kako bi se postigao rezultat propisan određenom direktivom obvezujuća na temelju članka 288. trećeg podstavka UFEU-a i same direktive, a ta se obveza odnosi na sva tijela država članica, uključujući i sudove u okviru njihove nadležnosti.

U ovom slučaju iz ustaljene sudske prakse proizlazi da obveza da se po službenoj dužnosti ispita nepoštenost određenih odredbi i postojanje obveznog sadržaja u ugovoru o kreditu koji se tiče informacija predstavlja postupovno pravilo koje ide na teret nacionalnih tijela. Stoga su nacionalni sudovi prilikom primjene unutarnjeg prava dužni, koliko je to moguće, tumačiti ga u skladu s tekстом i ciljem direktive u pitanju kako bi se postigao njome predviđen rezultat. U tom kontekstu iz sudske prakse Suda proizlazi da, kada se ne može provesti tumačenje i primjena nacionalnog propisa sukladno zahtjevima Direktive 93/13, nacionalni sudovi imaju obvezu po službenoj dužnosti ispitati jesu li ugovorne odredbe dogovorene među strankama nepoštene, prema potrebi ne primjenjujući svaku odredbu nacionalnog prava ili nacionalnu sudsku praksu koja bi bila protivna takvom ispitivanju.

Sud je donio sljedeću presudu:

„1. Članak 1. stavak 1., članak 3. stavak 1., članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u

potrošačkim ugovorima treba tumačiti na način da im se ne protivi nacionalni propis poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, kojim se, kako bi se osigurala naplata potraživanja iz ugovora o potrošačkom kreditu, zaključenog između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača, omogućuje da korisnik kredita izda vlastitu bjanko mjenicu i koji uvjetuje dopuštenost takvog izdavanja vlastite mjenice prethodnim sklapanjem mjeničnog sporazuma, kojim se određuju uvjeti pod kojima se ta vlastita mjenica može ispuniti, pod uvjetom da su, što je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri, ta odredba i taj sporazum u skladu s člancima 3. i 5. te direktive i člankom 10. Direktive 2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 87/102/EEZ.

2. Članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1. Direktive 93/13 kao i članak 10. stavak 2. Direktive 2008/48 treba tumačiti na način da – kada u okolnostima poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku nacionalni sud izražava ozbiljne sumnje u osnovanost zahtjeva na temelju vlastite mjenice namijenjene osiguranju potraživanja koje proizlazi iz ugovora o potrošačkom kreditu i kada je tu mjenicu, koju je u početku izdavatelj izdao bjanko, korisnik naknadno ispunio – taj sud mora po službenoj dužnosti ispitati jesu li odredbe koje su ugovorile stranke nepoštene i u tom pogledu može zahtijevati od prodavatelja robe ili pružatelja usluga da podnese ispravu u kojoj su te odredbe utvrđene, tako da navedeni sud bude u mogućnosti osigurati poštovanje prava koja potrošači imaju na temelju tih direktiva.“

Literatura:

1. Pavao Rastovčan, Radojka Luger-Katušić; Vrijednosni papiri: mjenica i ček, peto izm. izd., Informator, Zagreb, 1985.
2. Nenad Šimunec; Vlastita trasirana mjenica i vlastita mjenica, Informator, broj 5080, 2002.
3. Nenad Šimunec; Akceptiranje mjenice, Informator, broj 5133, 2003.
4. prof. emeritus dr.sc. Šime Ivanjko, Opasnosti u poslovanju s bjanko mjenicama, <https://zavarovanje-osiguranje.eu/wp-content/uploads/2016/05/Bjanko-mjenica.pdf>
5. Zakon o mjenici, Narodne novine broj 74/94, 92/10
6. Zakon o obveznim odnosima, Narodne novine broj 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18
7. Pravilnik o obračunskim zavodima, naknadi za posredovanje i obrascu mjenice, Narodne novine broj 77/99, 146/99, 35/00, 22/03, 39/08, 146/10
8. Zakon o javnom bilježništvu, Narodne novine broj 78/93, 29/94, 16/07, 75/09, 120/16
9. Pravilnik o javno bilježničkim protestnim upisnicima, Narodne novine broj 38/94, 24/99
10. sudskapraksa.csp.vsrh.hr
11. presude VTS RH
12. curia.europa.eu